

ZWIĄZEK GMIN REGIONU KUTNOWSKIEGO

Plan Rozwoju Lokalnego

Związku Gmin Regionu Kutnowskiego

Na lata 2004 – 2006

(oraz program rozwoju na lata 2007 – 2013)

Plan Rozwoju Lokalnego Związku Gmin Regionu Kutnowskiego został wykonany jako opracowanie zbiorcze na podstawie Strategii Rozwoju Gmin należących do ZGRK:

1. Witonia
2. Żychlin
3. Dąbrowice
4. Krośniewice
5. Gmina Kutno
6. Krzyżanów
7. Nowe Ostrowy
8. Łanięta
9. Strzelce
10. Góra Świętej Małgorzaty
11. Oporów
12. oraz Powiatu Kutnowskiego

W opracowaniu wykorzystane zostały dane i informacje zawarte w tych dokumentach, oraz ich fragmenty, a także:

- Program uporządkowania ekologicznego obszaru Związku Gmin Regionu Kutnowskiego BZURA „A”
- Strategia Rozwoju Turystyki dla Gmin Związku Gmin Regionu Kutnowskiego i powiatu kutnowskiego
- Program budowy i przebudowy dróg gminnych i powiatowych na terenie gmin ZGRK na lata 2004 – 2008.

Zestawienie Strategii rozwoju gmin ZGRK

1. Strategia zrównoważonego rozwoju gminy Witonia

Przyjęte uchwałą Nr: XXIII/124/00 z dnia 30 listopada 2000 roku poprzedzoną konsultacją społeczną

2. Strategia rozwoju gminy Żychlin

Przyjęte uchwałą Nr: 230/XLVIII/98 z dnia 16 czerwca 1998 roku poprzedzoną konsultacją społeczną

3. Strategia rozwoju gminy Dąbrowice

Przyjęte uchwałą Nr: IX/64/03 z dnia 27 sierpnia 2003 roku poprzedzoną konsultacją społeczną

4. Strategia rozwoju gminy Krośniewice na lata 2003 - 2010

Przyjęte uchwałą Nr: 59/XI/03 z dnia 11 lipca 2003 roku poprzedzoną konsultacją społeczną

5. Strategia rozwoju gminy Kutno

6. Strategia rozwoju gminy Krzyżanów

Przyjęte uchwałą Nr: 183/XX/2000 z dnia 30 sierpnia 2000 roku poprzedzoną konsultacją społeczną

7. Strategia rozwoju gminy Nowe Ostrowy

Przyjęte uchwałą Nr: 56/X/2003 z dnia 10 września 2003 roku poprzedzoną konsultacją społeczną

8. Strategia rozwoju gminy Łanięta

Przyjęte uchwałą Nr: 167/XXXIII/02 z dnia 6 września 2002 roku poprzedzoną konsultacją społeczną

9. Strategia rozwoju gminy Strzelce

Przyjęte uchwałą Nr: 130/XIV/99 z dnia 29 grudnia 1999 roku poprzedzoną konsultacją społeczną

10. Strategia rozwoju gminy Góra Świętej Małgorzaty

Przyjęte uchwałą Nr: 146/XIV/2001 z dnia 26 marca 2001 roku poprzedzoną konsultacją społeczną

11. Strategia rozwoju Powiatu kutnowskiego

Przyjęte uchwałą Nr: 254/XXXV/2001 z dnia 30 listopada 2001 roku poprzedzoną konsultacją społeczną

Spis treści

- I. Wstęp.
- II. Obszar i czas realizacji Planu Rozwoju Lokalnego Związku Gmin Regionu Kutnowskiego.
- III. Aktualne sytuacje społeczno – gospodarcze na obszarze gmin ZGRK.
  - III.A Program uporządkowania ekologicznego obszaru Związku Gmin Regionu Kutnowskiego Bzura „A” przyjęte uchwałą Nr: 20/03 Zgromadzenia Związku Gmin Regionu Kutnowskiego z dnia 22 września 2003 roku.

Spis Treści - TOM – I

- 0. Zespół Autorski
- 1. Wprowadzenie
  - 1.1. Przedmiot opracowania
  - 1.2. Podstawa opracowania
  - 1.3. Założenia
  - 1.4. Potrzeba opracowania i komplementarność
  - 1.5. Zakres obszarowy Programu BZURA – ‘A’
  - 1.6. Uwarunkowania komplementarne
  - 1.7. Konstrukcja i przeznaczenie Programu
  - 1.8. Zasady wykonania
  - 1.9. Beneficjent i wykonawca programu
- 2. Identyfikacja stanu istniejącego na terenie objętym Programem BZURA-A
  - 2.1. Położenie
  - 2.2. Środowisko naturalne
  - 2.3. Ludność
  - 2.4. Infrastruktura techniczna
  - 2.5. Wskaźniki porównawcze rozwoju społeczno-gospodarczego
- 3. Analiza SWOT
- 4. Diagnoza
  - 4.1. Wnioski
  - 4.2. Definicja problemów
  - 4.3. Kierunki i terminy zmian
  - 4.4. Priorytety

5. Rozwiązania
6. Nakłady
7. Efekty
8. Harmonogram realizacji Programu
9. Finansowanie
  - 9.1. Źródła finansowania
  - 9.2. Sposoby finansowania
  - 9.3. Montaż finansowy
10. Wdrożenie Programu
  - 10.1. Akceptacja
  - 10.2. Organizacja
  - 10.3. Realizacja
  - 10.4. Przygotowanie realizacji zadań operacyjnych
11. Monitorowanie programu
12. Regulacje prawne
13. Załączniki

Spis Treści - TOM – II

13. Elementy Programu
  - 13.1. Ochrona wód przed zanieczyszczeniami ze źródeł punktowych
  - 13.2. Ochrona wód przed zanieczyszczeniami obszarowymi i liniowymi
  - 13.3. Mała retencja i ochrona przed wodami powodziowymi
  - 13.4. Zagadnienia gospodarki odpadami stałymi (śmieci).
  - 13.5. Ochrona powietrza – Energetyka. odnawialne źródła energii
  - 13.6. Turystyka i agroturystyka w wybranych regionach powiatów Kutnowskiego i Łęczyckiego
  - 13.7. Program rolno – środowiskowy. Bioróżnorodności, lesistości i zadrzewień

III.B Strategia Rozwoju Turystyki dla Gmin Związku Gmin Regionu Kutnowskiego i powiatu kutnowskiego

SPIS TREŚCI

- 1 METODOLOGIA
- 1.1. WYDZIELENIE I OPIS ANALIZOWANEGO OBSZARU
- 2 UWARUNKOWANIA ROZWOJU TURYSTYKI
- 2.1. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE
- 2.1.1 Uwarunkowania globalne (międzynarodowe) i krajowe
- 2.1.2 Uwarunkowania ogólnogospodarcze
- 2.1.3 Uwarunkowanie polityczne i prawne
- 2.2. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE
- 2.2.1 Uwarunkowania geograficzno-przestrzenne
- 2.2.2 Uwarunkowania ekonomiczne
- 2.2.3 Uwarunkowania społeczne
- 2.2.4 Uwarunkowania infrastrukturalne
- 2.2.5 Uwarunkowania przyrodnicze i historyczno-kulturowe
- 2.2.6 Uwarunkowania polityczno-prawne i instytucjonalne
- 3 ANALIZA TRENDÓW W TURYSTYCE
- 3.1. TURYSTYKA KRAJOWA
- 3.2. TURYSTYKA NA ŚWIECIE
- 3.3. TURYSTYKA W EUROPIE
- 3.4. PRZYSZŁE TRENDY W TURYSTYCE
- 4 OKREŚLENIE I OCENA WALORÓW TURYSTYCZNYCH REGIONU
- 4.1. WALORY NATURALNE
- 4.2. WALORY ANTROPOGENICZNE (KULTUROWE)
- 4.3. IMPREZY
- 4.4. DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA
- 4.4.1 Wnioski dotyczące walorów turystycznych Regionu
- 5 STAN ZAGOSPODAROWANIA TURYSTYCZNEGO REGIONU KUTNOWSKIEGO
- 5.1. INFRASTRUKTURA TURYSTYCZNA
- 5.1.1 Baza noclegowa
- 5.1.2 Baza gastronomiczna
- 5.1.3 Baza uzupełniająca
- 5.1.4 Wnioski dotyczące stanu zagospodarowania turystycznego
- 6 DOMINUJĄCE FORMY TURYSTYK

- 7 ANALIZA SWOT
  - 7.1. ANALIZA SILNYCH I SŁABYCH STRON ANALIZOWANEGO OBSZARU W ZAKRESIE ROZWOJU TURYSTYKI
  - 7.2. ANALIZA SZANS I ZAGROŻEŃ OBSZARU OBJĘTEGO PROJEKTEM W ZAKRESIE TURYSTYKI
- 8 ZAŁOŻENIA ROZWOJU PRODUKTU TURYSTYCZNEGO
  - 8.1. WIZJA I MISJA
  - 8.2. PRIORYTETY ROZWOJOWE
  - 8.3. SEGMENTACJA RYNKU NABYWCÓW
  - 8.4. IDENTYFIKACJA DOCELOWYCH GRUP ODBIORCÓW PRODUKTU
- 9 STRATEGICZNE KIERUNKI DZIAŁAŃ BUDOWY RYNKU TURYSTYCZNEGO REGIONU KUTNOWSKIEGO
  - 9.1. GŁÓWNE CELE STRATEGICZNE
- 10 PRIORYTET 1 – WYZNACZENIE I ROZWÓJ WIODĄCYCH FORM TURYSTYKI ORAZ WYKREOWANIE MARKOWYCH PRODUKTÓW TURYSTYCZNYCH REGIONU
  - 10.1. TURYSTYKA KULTUROWO – POZNAWCZA
  - 10.2. TURYSTYKA SPORTOWO-REKREACYJNA „KUTNOWSKA STREFA SPORTU”
  - 10.3. UZUPEŁNIAJĄCA OFERTA TURYSTYCZNA
  - 10.4. PROGRAMY I DZIAŁANIA
  - 10.5. EFEKTY WDROŻENIA PROGRAMÓW PRIORYTETU I
- 11 PRIORYTET 2 – ROZWÓJ I MODERNIZACJA INFRASTRUKTURY TURYSTYCZNEJ
  - 11.1. PODSTAWOWA INFRASTRUKTURA TURYSTYCZNA
  - 11.2. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY REKREACYJNO – SPORTOWEJ
  - 11.3. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENI PUBLICZNYCH
  - 11.4. PROGRAMY I DZIAŁANIA
  - 11.5. EFEKTY WDROŻENIA PROGRAMÓW PRIORYTETU 2
- 12 PRIORYTET 3 – STWORZENIE ZINTEGROWANEGO SYSTEMU WSPARCIA TURYSTYKI ORAZ ROZWOJU RYNKU PRACY W TYM SEKTORZE
  - 12.1. PROGRAMY I DZIAŁANIA
  - 12.2. EFEKTY WDROŻENIA PROGRAMÓW PRIORYTETU 3

13 PRIORYTET 4 - INTEGROWANIE DZIAŁAŃ NA RZECZ
PODNOSZENIA ATRAKCYJNOŚCI TURYSTYCZNEJ I BUDOWY
WIZERUNKU REGIONU

13.1. OPRACOWANIE PROGRAMU IMPREZ

13.2. SYSTEM PROMOCJI REGIONU

13.3. PROGRAMY I DZIAŁANIA

13.4. EFEKTY WDROŻENIA PROGRAMÓW PRIORYTETU 4

14 SYSTEM ZARZĄDZANIA PRODUKTEM I HARMONOGRAM
WDROŻENIA

14.1. MODEL FUNKCJONOWANIA

14.2. HARMONOGRAM WDROŻENIA

15 SYSTEM MONITORINGU WDRAŻANIA STRATEGII

16 IDENTYFIKACJA ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA

16.1. FUNDUSZE STRUKTURALNE

16.1.1 Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (ZPORR)

16.1.2 Sektorowy Program Operacyjny Restrukturyzacja i Modernizacja Sektora
Żywnościowego oraz Rozwój Obszarów Wiejskich

16.1.3 Sektorowy Program Operacyjny Wzrost Konkurencyjności
Przedsiębiorstw

16.1.4 Inicjatywy wspólnotowe

16.2. KRAJOWE I ZAGRANICZNE FUNDUSZE WSPOMAGAJĄCE
PROGRAMY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I
PRZYRODNICZEGO

16.3. DOTACJE RZĄDOWE

16.3.1 Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej

16.3.2 Ministerstwa Kultury

16.3.3 Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu

17 BIBLIOGRAFIA

III.C Sfera społeczna

- Aktualna sytuacja społeczno - gospodarcza na obszarze ZGRK
- Warunki i jakość życia mieszkańców
- stan bezpieczeństwa publicznego

- stan zdrowia mieszkańców
- system edukacyjny
- Rynek pracy i bezrobocie

III.D. Gospodarka

- Lokalny sektor gospodarczy
- Najważniejsze gałęzie przemysłu w gminach ZGRK
- Ilość osób zatrudnionych w danych sektorach
- Stan środowiska naturalnego - identyfikacja problemów

IV. Zadania polegające na poprawie sytuacji na danym obszarze.

IV.A. Inwestycje wieloletnie zawarte w planach i programach inwestycyjnych.

IV.B. Strategiczne programy długoterminowe 2004 - 2013.

V. Realizacja zadań inwestycyjnych według kolejności realizacji w poszczególnych gminach – zgodna z planem zagospodarowania przestrzennego.

VI. Oczekiwane efekty osiągnięć Planu Rozwoju Lokalnego.

VII. System wdrażania PRL.

VIII. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej.

I. Wstęp

Plan Rozwoju Lokalnego Związku Gmin Regionu Kutnowskiego powstał z potrzeby usystematyzowania i opracowania wspólnych kierunków rozwoju gmin należących do ZGRK, a tym samym racjonalizacji wykorzystania wszystkich zasobów (finansowych, organizacyjnych, ludzkich), jakimi dysponują władze gmin ZGRK. Ponieważ potrzeb jest znacznie więcej niż środków do ich zaspokojenia, stąd ustalenie odpowiednich priorytetów uznano za bezwzględnie konieczne, by w wyniku podejmowanych decyzji szczególnie z zakresu inwestycji stworzyć rozwiązania służące wszystkim gminom naszego regionu.

Plan Rozwoju lokalnego dla gmin Związku Gmin Regionu Kutnowskiego został opracowany jako materiał zbiorczy na podstawie uchwalonych uchwałami rad poszczególnych gmin strategii rozwoju gmin należących do związku oraz na podstawie Strategii Rozwoju Powiatu Kutnowskiego w oparciu i na podstawie danych w nich zawartych. Strategie te zostały uprzednio poddane konsultacjom społecznym.

Dodatkowymi motywami, do opracowania niniejszego dokumentu były:

- potrzeba identyfikacji zjawisk pozytywnych i negatywnych zachodzących w sferze społecznej, gospodarczej i ekologiczno – przestrzennej gmin ZGRK;
- konieczność uzyskania konsensusu, co do najważniejszych kierunków działań gmin należących do Związku;
- konieczność ustalenia działań priorytetowych;
- potrzeba doskonalenia metod zarządzania gminami i ZGRK, wynikająca z konieczności stałego podnoszenia efektywności wykorzystania wszystkich zasobów gmin (finansowych, rzeczowych, organizacyjnych, intelektualnych);
- konieczność zbudowania rzeczywistej płaszczyzny porozumienia i stałej współpracy pomiędzy licznymi instytucjami samorządowymi, społecznymi i gospodarczymi działającymi na obszarze gmin Związku Gmin Regionu Kutnowskiego.

Ponadto, jako podstawa do opracowania Planu Rozwoju Lokalnego posłużyły:

- „Program uporządkowania ekologicznego obszaru Związku Gmin Regionu Kutnowskiego BZURA , A”
- „Koncepcja Rewitalizacji Dróg w Gminach Związku Gmin Regionu Kutnowskiego „
- Strategia rozwoju Turystyki dla Gmin Związku Gmin Regionu Kutnowskiego i powiatu kutnowskiego

II. Obszar i czas realizacji Planu Rozwoju Lokalnego Związku Gmin Regionu Kutnowskiego

Związek Gmin Regionu Kutnowskiego jest dobrowolnym związkiem celowym (zawianym na podstawie art. 68 ust.2 ustawy o samorządzie gminnym) wspólnot mieszkańców zamieszkujących określone w Statucie Związku terytorium, wyposażonym w osobowość prawną, czyli możliwość dokonywania we własnym imieniu rozmaitych czynności prawnych oraz zaciągania na własny rachunek zobowiązań. Jak każda osoba prawna, także ZGRK działa przez swoje organy, czyli Zgromadzenie Związku i Zarząd Związku, które w jego imieniu składają oświadczenia woli o treści odpowiadającej kompetencjom każdego z nich.

Zgromadzenie jest organem stanowiącym i kontrolnym Związku, a w zakresie zadań zleconych Związkowi Zgromadzenie wykonuje kompetencje przysługujące radzie gminy.

W skład Zgromadzenia wchodzi prezydenci, wójtowie i burmistrzowie gmin uczestniczących w Związku.

Zgromadzenie podejmuje rozstrzygnięcia w postaci uchwały bezwzględną większością głosów statutowej większości członków Zgromadzenia.

Zarząd Związku jest organem wykonawczym, który podejmuje rozstrzygnięcia zwykłą większością głosów.

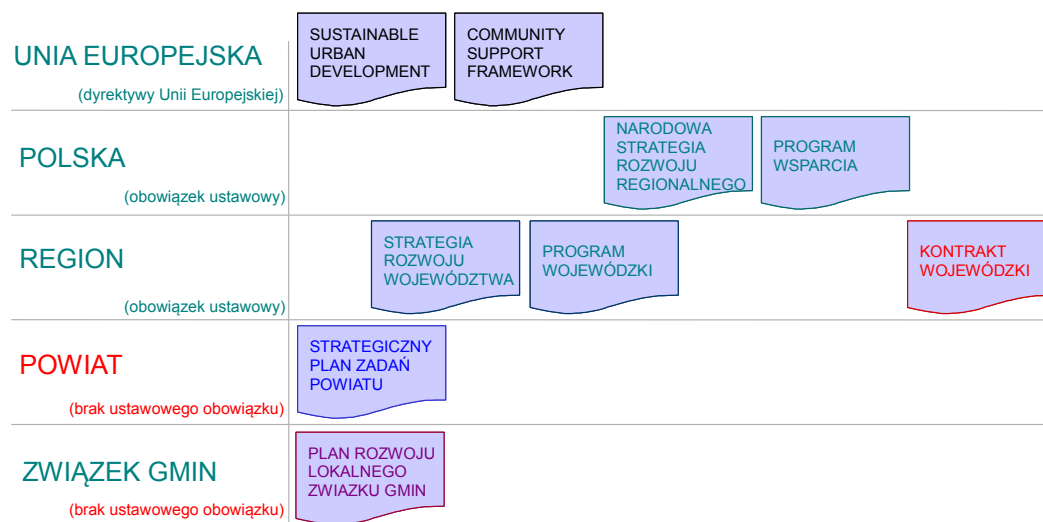
Strategiczne planowanie zadań gmin ZGRK jest bardzo ważną częścią racjonalnego procesu podejmowania decyzji w sprawach gmin, ale również istotnym elementem procesu planowania regionalnego, umożliwiającym ubieganie się o wsparcie dla lokalnych programów rozwojowych ze źródeł pozabudżetowych. Jakkolwiek ustawa z dnia 12 maja 2000 r. o zasadach wspierania rozwoju regionalnego obszernie opisuje zasady strategicznego planowania na poziomie regionalnym, to jednak nie dostarcza żadnych wskazań metodycznych określających zasady uczestnictwa gmin, powiatów i regionów w procesie programowania strategii i polityki rozwoju regionu.

Proces wspierania zrównoważonego rozwoju naszego kraju obejmuje wszystkie szczeble władzy i administracji publicznej. Istotnym elementem tego procesu jest konieczność koordynacji zadań realizowanych przez administrację rządową i samorządową różnych szczebli. Osiągnięcie spójności strategicznych celów określanych przez gminne wspólnoty samorządowe funkcjonujące na obszarze powiatu ma, bowiem kluczowe znaczenie ze

względu na konieczność tworzenia warunków dla zachowania zrównoważonego rozwoju w skali regionu.

Plan Rozwoju Lokalnego ZGRK odzwierciedla strategiczne cele i priorytety określone na poziomie Rady Ministrów, cele i priorytety ustalone w strategii regionu łódzkiego, a także uwzględnia strategiczne plany powiatów i gmin znajdujących się w granicach funkcjonowania Związku. W ten sposób, otwiera m.in. możliwości pozyskiwania pozabudżetowych środków finansowych na realizację swoich zadań w ramach kontraktów wojewódzkich oraz z funduszy Unii Europejskiej

Podstawowe dokumenty o charakterze strategicznym kreowane w ramach systemu wspierania zrównoważonego rozwoju kraju

Metodyka strategicznego planowania zadań związku gmin jest zbliżona do metodyki strategicznego planowania rozwoju gminy. Istotna różnica polega na konieczności osiągnięcia spójności planów gminnych ze strategicznymi celami i priorytetami regionu oraz planami rozwoju autonomicznych gmin. W tym kontekście, proces strategicznego planowania zadań gmin jest przykładem praktycznego wprowadzenia w życie zasady:

„Myśl globalnie – działaj lokalnie”

W pracach nad Planem Rozwoju Lokalnego uwzględniono cele i priorytety ustalone w podstawowych planach strategicznych opracowanych przez Radę Ministrów, władze regionu łódzkiego, samorządy gminne z obszaru powiatu kutnowskiego i łęczyckiego, a także dyrektywy zawarte w dokumentach Unii Europejskiej. Okres planowania skorelowano z

okresem obowiązywania narodowej strategii rozwoju regionalnego przyjętej przez Radę Ministrów w dniu 28 grudnia 2000 roku. Wzajemne relacje pomiędzy odpowiednimi planami strategicznymi i ich odniesienie do planu zadań gmin ZGRK powiatu kutnowskiego i łęczyckiego zostały przedstawione na diagramie.

Wykorzystana w pracach nad strategiami rozwoju poszczególnych gmin metodyka została oparta na zasadach stymulowania lokalnego, zrównoważonego rozwoju opisanych w dokumentach *Agenda 21* oraz uwzględnia dyspozycje ustawowe określające zasady wspierania rozwoju regionalnego. Opracowany w ten sposób strategiczny plan zadań pozwala na swobodne wykorzystanie narzędzi z zakresu prognozowania stanu finansów jednostek samorządu terytorialnego, budżetowania zadaniowego oraz wieloletniego programowania inwestycji publicznych.

Główne cele strategiczne ZGRK są wypadkową:

- ◆ celów ustalonych na poziomie krajowym w strategii rozwoju regionalnego, uwzględniającej m.in. dyrektywy Unii Europejskiej;
- ◆ strategicznych celów i priorytetów określonych dla regionu łódzkiego w strategii rozwoju województwa łódzkiego oraz kontrakcie wojewódzkim;
- ◆ strategicznych planów gmin położonych na obszarze powiatu kutnowskiego i łęczyckiego;
- ◆ wyników analizy uwarunkowań rozwoju powiatu kutnowskiego i łęczyckiego;

Pośród licznych dokumentów Unii Europejskiej, szczególne znaczenie w kontekście formułowania strategicznych planów rozwoju ma dokument „*Sustainable urban development*”, który określa 24 podstawowe dyrektywy wskazujące kluczowe obszary problemowe, na których powinny koncentrować się władze lokalne dążąc do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju. Dyrektywy te zostały usystematyzowane w czterech następujących, podstawowych kategoriach:

I. ZWIĘKSZANIE DOBROBYTU GOSPODARCZEGO I ZATRUDNIENIA W MIASTACH I MIASTECZKACH

1. Formalne programowanie gminne dla pozyskania funduszy strukturalnych,
2. Silna akcentacja polityki gminnej na sprawach kreowania rynku pracy,
3. Wspieranie „Europejskich ośrodków wiedzy”,

4. Promowanie współpracy między gminami i powiatami,
5. Promowanie atrakcyjnego transportu miejskiego, gminnego i międzygminnego
6. Rozwijanie wiedzy i wymiana doświadczeń o wynikach gospodarczych miast i gmin

II. PROMOWANIE RÓWNOŚCI, SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ I REWITALIZACJI OBSZARÓW MIEJSKICH

7. Współpraca przeciw dyskryminacji i alienacji społecznej
8. Fundusze strukturalne dla lokalnych działań rewitalizacyjnych
9. Szkoły drugiej szansy (przekwalifikowania)
10. Rozwijanie i wymiana wiedzy na temat dyskryminacji, alienacji oraz rewitalizacji obszarów miejskich i gminnych

III. OCHRONA I POPRAWA STANU ŚRODOWISKA MIEJSKIEGO W KIERUNKU LOKALNEGO I GLOBALNEGO ZRÓWNOWAŻENIA

11. Lepsze wdrażanie ustawodawstwa ekologicznego na poziomie miejskim
12. Rozwijanie ustawodawstwa dotyczącego gospodarowania odpadami stałymi, ochrony czystości powietrza oraz hałasu,
13. Wzmacnianie kontroli stanu zanieczyszczeń oraz metod oczyszczania miast i miasteczek,
14. Podejmowanie działań na rzecz redukcji szkodliwego wpływu transportu miejskiego na środowisko,
15. Optymalizacja (równoważenie) zarządzania energią w gminach,
16. Działania na rzecz ochrony klimatu,
17. Rozpowszechnienie stosowania eko-etykietek, eko-zarządzania i audytu,
18. Finansowanie programów ochrony środowiska gminnego z funduszy strukturalnych,
19. Rozwijanie wiedzy i wymiana doświadczeń o środowisku gminnym.

IV. POPRAWA JAKOŚCI ZARZĄDZANIA MIASTAMI ORAZ POZIOMU LOKALNEGO UPODMIOTOWIENIA

20. Podnoszenie świadomości, wymiana doświadczeń i budowanie potencjału dla zrównoważonego rozwoju gmin,
21. Opracowywanie nowatorskich strategii dla rozwoju gmin,
22. Zwiększanie poziomu bezpieczeństwa publicznego poprzez działania prewencyjne,
23. Prowadzenie badań porównawczych dotyczących środowiska miejskiego,
24. Wspomaganie krajów członkowskich UE: „Inicjatywa wymiany miejskiej.”

Ustawa o zasadach wspierania rozwoju regionalnego

Wsparcie finansowe rozwoju regionalnego ze środków budżetu państwa może być przeznaczony na zadania ujęte w kontraktach wojewódzkich. Do zadań tych zalicza się:

- Rozwój przedsiębiorczości, zwłaszcza małych i średnich przedsiębiorców,
- Innowacje gospodarcze,
- Transfer technologii,
- Restrukturyzację wybranych dziedzin usług publicznych oraz gospodarki lokalnej i regionalnej opierającą się na zasadach zrównoważonego rozwoju,
- Tworzenie nowych, stałych miejsc pracy,
- Inwestycje w zakresie infrastruktury technicznej i transportowej poprawiające warunki realizowania inwestycji gospodarczych,
- Przedsięwzięcia z zakresu edukacji, w tym edukacji dorosłych,
- Przedsięwzięcia z zakresu kultury regionalnej i lokalnej będących składnikami kultury narodowej oraz ochrony i rozwoju dziedzictwa kulturowego,
- Inwestycje poprawiające stan środowiska,
- Rozwój instytucji działających na rzecz pobudzania aktywności i wspomaganie działań samorządowych wspólnot regionalnych i lokalnych,
- Studia i badania niezbędne do prowadzenia polityki rozwoju regionalnego,
- Inne zadania związane ze wspieraniem rozwoju regionalnego.

Narodowa strategia rozwoju regionalnego 2001 – 2006

Celem strategicznym "Narodowej strategii rozwoju regionalnego" jest tworzenie warunków wzrostu konkurencyjności regionów oraz przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów w taki sposób, aby sprzyjać długofalowemu rozwojowi gospodarstwu kraju, jego spójności ekonomicznej, społecznej i terytorialnej oraz integracji z Unią Europejską. Główne obszary koncentracji działań w latach 2001 – 2006 to:

- A. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów;
- B. Restrukturyzacja bazy ekonomicznej regionów i tworzenie warunków jej dywersyfikacji;
- C. Rozwój zasobów ludzkich;
- D. Wsparcie obszarów wymagających aktywizacji i zagrożonych marginalizacją;
- E. Rozwój współpracy regionów.

Strategiczne cele rozwoju województwa łódzkiego

Strategia rozwoju województwa łódzkiego

Strategia rozwoju województwa łódzkiego określiła priorytetowe kierunki działań mające przyczynić się do realizacji celu generalnego. Najważniejsze z nich ujęto w trzech strategicznych dla województwa sferach. Są to:

- I. Sfera społeczna**, w której głównym celem jest wzrost ogólnego poziomu cywilizacyjnego województwa.
- II. Sfera ekonomiczna**, w której głównym celem jest poprawa pozycji konkurencyjnej gospodarki województwa.
- III. Sfera funkcjonalno-przestrzenna**, w której głównym celem jest stworzenie rzeczywistego regionu społeczno-ekonomicznego, posiadającego własność podmiotowo-kulturową i gospodarczą.

Szczegółowe cele wynikające z celu generalnego są następujące:

I. Sfera społeczna,

1. Zwiększenie możliwości dostępu młodzieży zwłaszcza z małych miast i wsi do różnych form kształcenia,
2. Dostosowanie kwalifikacji mieszkańców do potrzeb rozwijającej się gospodarki regionu,
3. Zwiększenie możliwości korzystania z różnych form kultury, szczególnie wyższego rzędu, oraz rekreacji i turystyki,
4. Dążenie do poprawy jakości życia przynajmniej do przeciętnych standardów europejskich,
5. Zatrzymanie niekorzystnych tendencji demograficznych.

II. Sfera ekonomiczna,

1. Wykorzystanie atutu położenia województwa poprzez jego lepsze skomunikowanie z innymi regionami Polski i Europy,
2. Integrowanie regionalnego systemu osadniczego poprzez usprawnienie systemów transportowych i informacyjnych,
3. Przyspieszenie procesów różnicujących struktur gospodarczych regionu, zwłaszcza w sektorze MSP oraz rozwoju ich możliwości innowacyjnych,
4. Stymulowanie wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich prowadzących do aktywności społeczno-gospodarczej,
5. Wzrost dochodów ludności wiejskiej.

III. Sfera funkcjonalno-przestrzenna,

1. Wspieranie rozwoju funkcji metropolitalnych Łodzi i największych miast.

Kontrakt wojewódzki dla regionu łódzkiego

Priorytet I: Podniesienie poziomu wykształcenia i rozwój kulturowy mieszkańców

Zadania przewidywane do realizacji w ramach tego priorytetu są zgodne z 2 i 3 priorytetem zapisanym w „Programie wsparcia rozwoju regionalnego na lata 2001 – 2002” (Dz. U. Nr 1 22/2000 § 4 ust.3 i 4).

Cele operacyjne:

- Wspomaganie rozwoju bazy dydaktyczno-naukowej szkół wyższych,
- Dotacje na remonty i rozbudowę szkół w szkolnictwie podstawowym i średnim,
- Rozwijanie i promowanie różnych form nabywania nowych i zmiany posiadanych kwalifikacji zawodowych oraz kształcenia ustawicznego,

- Wspomaganie działalności i rozwojowej instytucji kulturalnych o znaczeniu regionalnym,
- Wspomaganie działalności rozwojowej regionalnych instytucji kulturalnych, turystycznych i edukacyjnych.

Spodziewane rezultaty działań:

- Poprawa warunków nauczania i samoedukacji,
- Poprawa jakości nauczania
- Podwyższenie kwalifikacji społeczeństwa w województwie,
- Rozwój turystyki,
- Poprawa dostępności do zbiorów muzealnych i instytucji kulturalnych,
- Wzrost zatrudnienia,
- Wzrost dochodów społeczeństwa.

Priorytet II: Podniesienie jakości życia i stanu zdrowotności mieszkańców

Zadania przewidywane do realizacji w ramach tego priorytetu są zgodne z 1 priorytetem zapisanym w „Programie wsparcia rozwoju regionalnego na lata 2001 – 2002” – rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności województwa (Dz. U. Nr 122/2000 § 4 ust. 2 z rozszerzeniem p.34,36 załącznika nr 1 Programu wsparcia).

Cele operacyjne:

- Kontynuacja przedsięwzięć realizowanych w minionych latach w województwie w zakresie ochrony zdrowia – szpitale w Brzezinach, Radomsku, Poddębicach i Łodzi (WAM i AM),
- Kontynuacja przedsięwzięcia inwestycyjnego związanego z rozbudową regionalnej oczyszczalni ścieków, obejmującej obszar Łódzkiej Aglomeracji Miejskiej (Łódź, Pabianice, Konstantynów Łódzki i Aleksandrów Łódzki).

Spodziewane rezultaty działań:

- Poprawa warunków leczenia chorych w lecznictwie zamkniętym,
- Wzrost dostępności do lecznictwa zamkniętego,
- Poprawa stanu czystości wód rzeki Ner i Warty,

- Wzrost zatrudnienia w lecznictwie i turystyce.

Priorytet III: Zwiększenie dostępności regionu poprzez rozwój infrastruktury transportowej i informacyjnej

Zadania przewidywane do realizacji w ramach tego priorytetu są zgodne z 1 priorytetem zapisanym w „Programie wsparcia rozwoju regionalnego na lata 2000 -2002” – rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności województwa (Dz. U. nr 1 22/2000 § 4 ust. 2 z rozszerzeniem pp.3 ,32 załącznika nr 1 programu wsparcia).

Cele operacyjne:

- Modernizacja istniejącego układu drogowego, zwłaszcza dróg o wysokim natężeniu ruchu krajowego, zgodnie z „Koncepcji programu rozwoju sieci drogowej do roku 2005 z uwzględnieniem dróg krajowych i wojewódzkich”, z preferencjami w tym względzie dla:
  - etapu budowy obwodnicy w Piotrkowie Trybunalskim,
  - poprawy infrastruktury drogowej w rejonie Łodzi,
  - modernizacji w z a kolejowo-drogowego w Skierniewicach,
  - budowy obwodnicy w Kutnie,
- Rozwój infrastruktury informacyjnej m.in. przez wdrożenie Regionalnego Systemu Informacyjnego.

Spodziewane rezultaty działań:

- Udostępnienie terenów inwestycyjnych,
- Stworzenie ponadlokalnej bazy informacyjnej,
- Stworzenie nowych miejsc pracy,
- Skrócenie czasu przejazdów,
- Zmniejszenie wypadkowości na drogach,
- Poprawa warunków życia ludności.

Priorytet IV: Tworzenie nowoczesnej bazy gospodarczej

Zadania przewidywane do realizacji w ramach tego priorytetu są zgodne z priorytetem 2 zapisanym w „Programie wsparcia rozwoju regionalnego na lata 2001 – 2002” – restrukturyzacja bazy ekonomicznej województw i tworzenie warunków jej dywersyfikacji (Dz. U. nr 1 22/2000 § 4 ust. 3 z rozszerzeniem p.1 6 załącznika nr 1 programu wsparcia).

Cele operacyjne:

- Wzmacnianie i zdynamizowanie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw oraz pomoc dla bezrobotnych w uruchamianiu własnej działalności gospodarczej m.in. przez ułatwienie dostępu do kredytów i pożyczek oraz dotacji dla realizowanych przez nie inwestycji zwłaszcza o charakterze innowacyjnym,
- Utworzenie innowacyjnego środowiska przedsiębiorczości,
- Wspomaganie rozwoju działalności stanowiących mocne punkty regionu.

Spodziewane rezultaty działań:

- Wzrost liczby podmiotów sektora małych i średnich przedsiębiorstw,
- Wzrost liczby osób pracujących w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw,
- Ilość wdrożonych technik innowacyjnych w MŚP,
- Ilość przyznanych certyfikatów jakości w MŚP.

Priorytet V: Stymulowanie wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich regionu

Zadania przewidywane do realizacji w ramach tego priorytetu są zgodne z 4 priorytetem zapisanym w „Programie wsparcia rozwoju regionalnego na lata 2001 – 2002” – wsparcie obszarów wymagających aktywizacji i zagrożonych marginalizacją. (Dz. U. nr 1 22/2000 § 4 ust. 5 z rozszerzeniem p.1 3 załącznika nr 1 Programu wsparcia).

Cele operacyjne:

- Modernizacja dróg powiatowych nr 30 29 i 30 24,
- Utworzenie Powiatowego Centrum Informacji Turystycznej,
- Rozbudowa i modernizacja bazy szkolnictwa zawodowego kształcącego w zakresie turystyki oraz usług hotelarskich i gastronomicznych.

Spodziewane rezultaty działań:

- Udostępnienie gruntów na cele produkcyjne i rekreacyjne,

- Wzrost ruchu turystycznego,
- Rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego,
- Liczba nowo powstałych pozarolniczych miejsc pracy na obszarach wiejskich w sektorze MŚP, w tym w turystyce.

Priorytet VI: Stymulowanie przemian w sieci osadniczej województwa polegających na wzroście roli miast w organizacji funkcjonalno-przestrzennej regionu

Zadania przewidywane do realizacji w ramach tego priorytetu są zgodne z 4 priorytetem zapisanym w „Programie wsparcia rozwoju regionalnego na lata 2001 – 2002” – rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmacnianiu konkurencyjności województw. (Dz. U. nr 1 22/2000 § 4 ust. 5 z rozszerzeniem p.1 7, 3 i 36 załącznika nr 1 Programu wsparcia).

Cele operacyjne:

- Budowa ul. Milenijnej w Tomaszowie Mazowieckim,
- Budowa kanalizacji sanitarnej w dzielnicy Starzyce w Tomaszowie Mazowieckim.

Spodziewane rezultaty działań

- Powstanie nowych podmiotów gospodarczych,
- Powstanie nowych miejsc pracy.

Potrzeby i oczekiwania mieszkańców gmin ZGRK

Potrzeby i oczekiwania mieszkańców powiatu kutnowskiego zostały określone w toku analizy uwarunkowań rozwojowych, której wyniki zostały opisane w następnej części niniejszego dokumentu.

III. Aktualna sytuacja społeczno – gospodarcza na obszarze gmin ZGRK

III.C. Strefa Społeczna

Stan bezpieczeństwa publicznego

Przestępczość

Odnotowuje się znaczny wzrost przestępczości w porównaniu z latami ubiegłymi. Niepokojące są wskaźniki wzrostu przestępczości ogólnej i kryminalnej w przeliczeniu na 10.000 mieszkańców. Należą one do najgorszych w województwie łódzkim.

Dynamika wzrostu tego zjawiska kształtuje się na poziomie 132,9% przestępstw stwierdzonych ogółem i 136,4% przestępstw kryminalnych. Dynamika wzrostu liczby wszczęć postępowań przygotowawczych kształtuje się na poziomie 123,2% ogółem oraz 126,8% w przestępczości kryminalnej.

Wskaźnik udziału przestępstw popełnionych przez nieletnich w stosunku do ogółu stwierdzonych przestępstw o charakterze kryminalnym wyniósł za okres 2000 roku 4,4%, natomiast w stosunku do ogółu przestępstw wykrytych wyniósł on 8,5 %.

Na przestrzeni ostatnich pięciu lat, we wszystkich gminach powiatu kutnowskiego, zauważa się znaczny wzrost przestępstw o charakterze kryminalnym. Wyjątek stanowi gmina Strzelce, na terenie, której odnotowano ich spadek, tj. z 50 stwierdzonych w 1995 roku do 32 przestępstw odnotowanych w 2000 roku. Niepokojąco zjawisko występuje w gminie Łanięta, gdzie przestępczość w badanym okresie wzrosła o ponad 100% (z 13 w 1995 do 50 – w roku 2000).

W większości gmin powiatu nastąpił znaczący spadek przestępstw o charakterze gospodarczym. Najbardziej widoczny jest w gminach: Żychlin (z 35 stwierdzonych w 1995 r. do 10 – w roku 2000), Krośniewice (analogicznie z 14 do 1), Krzyżanów (z 9 do 1). W roku 2000 nie zarejestrowano przestępstw gospodarczych w gminach Łanięta i Strzelce. Bardzo niekorzystnie prezentują się dane dotyczące ilości przestępstw popełnionych na terenie miasta Kutna, gdzie następuje ich systematyczny wzrost. W badanym okresie – prawie o 300%.

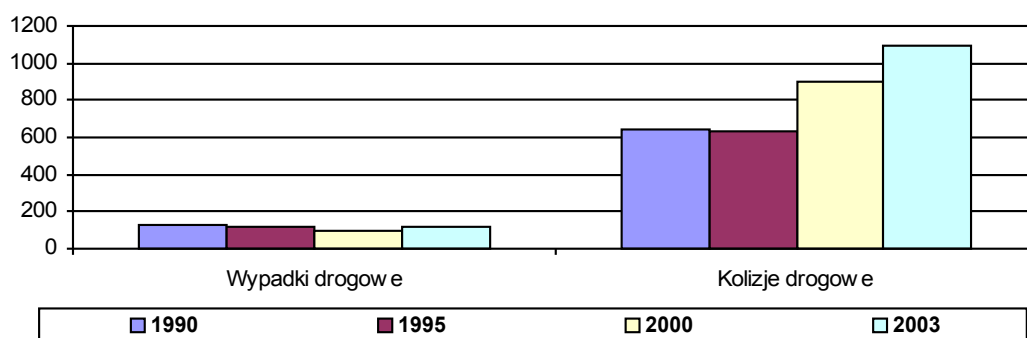
Odnotowuje się zdecydowany wzrost przestępczości nieletnich (dynamika 209,4 %). Utrwała się obraz nieletniego sprawcy jako osoby zdecydowanej i agresywnej. Są to najczęściej chłopcy, uczniowie starszych klas szkół podstawowych i zawodowych, mający problemy z nauką lub w ogóle nie uczący się. Sprawcami czynów karalnych są również wychowankowie placówek resocjalizacyjnych, przebywający na przepustkach lub uciekinierzy z tych zakładów.

Stan bezpieczeństwa na drogach gmin ZGRK

Niepokojący jest, postępujący od lat, systematyczny wzrost kolizji drogowych. W roku 2003 było ich więcej o 58% więcej niż w roku 1990 i aż o 69% więcej niż w 1995 roku. Prawie o 90% zmniejszyła się ilość rannych. Liczba zabitych pozostaje prawie na niezmiennym poziomie. Zanotowane wypadki drogowe powstały z winy kierującego 71, tj. 74,7% (w tym nietrzeźwych kierujących 13), z winy pieszego 23, tj. 24,2% (w tym nietrzeźwych pieszych 7), z winy pasażera – 1 przypadek, tj. 1,1%.

Ilość zdarzeń drogowych na terenie powiatu kutnowskiego w latach 1990, 1995, 2000 i 2003

Lata	Wypadki drogowe	Zabici	Ranni	Kolizje drogowe
1990	127	37	150	641
1995	122	26	155	629
2000	95	32	83	905
2003	119	28	122	1092

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Kutnie.

Do podstawowych przyczyn wypadków z winy kierującego należą: niedostosowanie prędkości do warunków, nie udzielenie pierwszeństwa przejazdu, jazda po niewłaściwej

stronie drogi, nieprawidłowe wyprzedzanie oraz nieprawidłowe przejeżdżanie przejść dla pieszych.

Do największej ilości zdarzeń na drodze K1 dochodzi w miejscowości Krośniewice na odcinku od 287,1 km do 289,9 km oraz w miejscowości Ostrowy na odcinku od 281,5 km do 284,3 km. Na drodze K2 najczęściej zdarzeń odnotowuje się na ulicy Objazdowej i Skłęczkowskiej stanowiącej obwodnicę Kutna na odcinku od 358,0 km do 365,0 km.

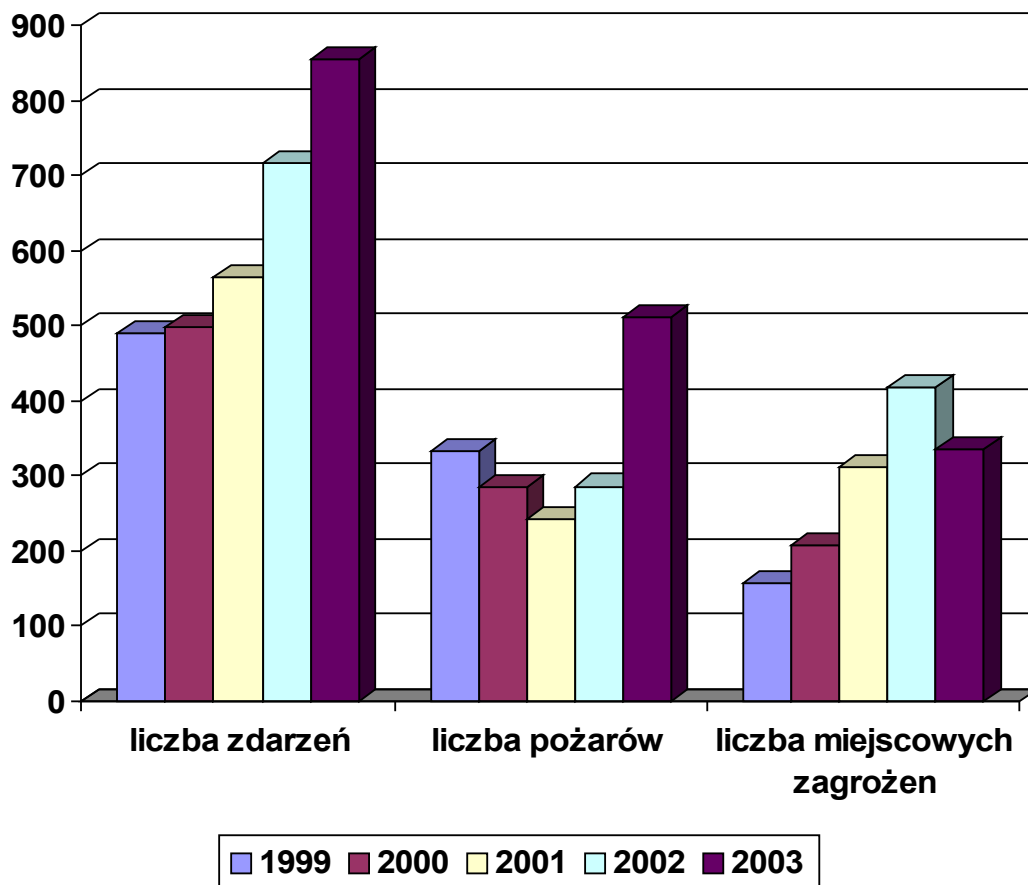
Stan bezpieczeństwa pożarowego

Na terenie powiatu kutnowskiego średnio-rocznie jednostki straży pożarnej biorą udział w likwidacji skutków około 500 zdarzeń. Mniej więcej 3/5 spośród nich to pożary, których odnotowano w granicach 280–330 rocznie, na przestrzeni ostatnich 5 lat. Pozostałe zdarzenia to miejscowe zagrożenia (150–210 rocznie) takie jak klęski żywiołowe – powódzie i huragany, a także katastrofy ekologiczne i chemiczne i awarie techniczne (w tym drogowe, ratownictwo przedmedyczne). Liczba miejscowych zagrożeń corocznie wzrasta.

Sytuacja pożarowa w powiecie kutnowskim w latach 1999-2003

Rok		1999	2000	2001	2002	2003	+ wzrost - spadek
Pożary wg rodzaju	mały	286	267	233	267	464	+ 197
	średni	44	16	9	18	45	+ 27
	duży	3	2	1	1	2	+ 1
	bardzo duży	0	0	0	0	0	0
	Razem	333	285	243	286	511	+ 225
Miejscowe Zagrożenia	156	207	312	419	336	- 83	
Alarmy Fałszywe	1	7	9	11	7	- 4	
Ogółem zdarzeń	490	499	564	716	854	+ 138	

Źródło: Powiatowa Państwowa Straż Pożarna w Kutnie

W centrach miast powiatu kutnowskiego występuje zabudowa zwarta. Przeważają stare budynki wielorodzinne lub zabytkowe kamienice jedno lub dwukondygnacyjne. Pokrycie dachowe w dużej części drewniane, palne. Istnieje tu niebezpieczeństwo powstania pożarów blokowych. Pozostałe części miast to nowe osiedla bloków z wielkiej płyty lub z cegły oraz osiedla domków jednorodzinnych.

Charakter zabudowy wsi jest w większości ulicowy o zabudowie rozproszonej i nie stwarza większego zagrożenia pożarowego. Nie występują tutaj gospodarstwa rolne produkujące na skalę ponadregionalną. Głównymi przyczynami występowania pożarów na terenach wiejskich jest zaproszenie ognia, głównie w pomieszczeniach inwentarsko –składowych. Odmiennie niż w miastach, na wsiach rzadko odnotowuje się ofiary śmiertelne podczas pożarów.

Występuje znikoma możliwość powstania pożarów dużych obszarów leśnych, stwarzających możliwość nadzwyczajnego zagrożenia środowiska. Tym nie mniej corocznie na terenach leśnych wybucha kilka pożarów, głównie jednak niewielkich, bez poważniejszego zagrożenia dla terenów sąsiednich.

Na terenie gmin ZGRK, ze względu na bliskie sąsiedztwo Petrochemii Płockiej, przewożona jest bardzo duża ilość produktów naftowych, zarówno szlakami drogowymi jak i kolejowymi. Stwarza duże zagrożenie pożarowe jak i toksyczne dla powiatu i miasta Kutno. Szczególnie zagrożone jest miasto Kutno i Krośniewice. Powodem tego jest brak obwodnicy od strony Płocka (wiele cystern z mediami jeździ przez centrum miasta, mimo złego stanu dróg i nie przygotowania ich do przewozu takiego tonażu. Przy drogach znajduje się gęsta sieć stacji tankowania paliw, zarówno ciekłych jak i gazowych. Ewentualny pożar takiej stacji może nieść duże zagrożenia zarówno dla środowiska jak i osób aktualnie przebywających na stacji.

Miejscowe zagrożenia wg miast i gmin w latach 2001-2003

Lp.	Miasto Gmina	Miejscowe Zagrożenia				Straty			
		2001	2002	2003	+ wzrost - spadek	2001	2002	2003	+ wzrost - spadek
1	m. Kutno	121	182	153	- 29	769	799	1802	+ 1003
2	gm. Bedlno	23	38	23	- 15	629	78	774	+ 696
3	gm. Dąbrowice	25	13	3	- 10	3	3	0	- 3
4	gm. Krośniewice	40	44	42	- 2	650	1493	954	- 539
5	gm. Krzyżanów	11	25	16	- 9	214	1054	631	- 423
6	gm. Kutno	33	47	43	- 4	584	175	438	+ 263
7	gm. Łanięta	7	9	11	+ 2	40	33	5	- 28
8	gm. Nowe Ostrowy	6	15	12	- 3	43	420	251	- 169
9	gm. Oporów	8	12	4	- 8	6	26	12	- 14
10	gm. Strzelce	24	10	7	- 3	11	4	44	+ 40
11	gm. Żychlin	14	24	22	- 2	5	24	36	+ 12
Suma		312	419	336	- 83	2954	4819	4951	+ 132

Pożary i straty wg miast i gmin w latach 2001 – 2003

Lp.	Miasto Gmina	Pożary				Straty			
		2001	2002	2003	+ wzrost - spadek	2001	2002	2003	+ wzrost - spadek
1	m. Kutno	115	144	257	+ 113	161	196	633	+ 437
2	Gm. Bedlno	12	10	26	+ 16	941	10	38	+ 28
3	Gm. Dąbrowice	9	4	7	+ 3	38	0	43	+ 43
4	M i Gm. Krośnice	35	30	53	+ 23	171	87	429	+ 342
5	Gm. Krzyżanów	7	7	26	+ 19	84	65	92	+ 27
6	Gm. Kutno	21	31	46	+ 15	39	111	42	- 69
7	Gm. Łanięta	1	3	4	+ 1	1	5	2	- 3
8	Gm. Nowe Ostrowy	4	5	17	+ 12	3	14	27	+ 13
9	Gm. Oporów	3	4	6	+ 2	30	13	3	- 10
10	Gm. Strzelce	6	11	14	+ 3	9	96	20	- 76
11	M i Gm. Żychlin	30	37	55	+ 18	33	87	28	- 59
Suma		243	286	511	+ 225	1510	682	1360	+ 678

Przyczyny powstawania pożarów w latach 1999-2003

Lp.	Przyczyna powstania pożaru	1999	2000	2001	2002	2003	+ wzrost - spadek
1	Nieostrożność osób dorosłych	144	159	106	152	323	+ 171
2	Nieostrożność osób nieletnich	21	28	26	17	48	+ 31
3	Wady i nieprawidłowa eksploatacja urządzeń elektrycznych	23	21	20	12	18	+ 6
4	Wady i nieprawidłowa eksploatacja urządzeń ogrzewczych	14	11	12	12	18	+ 6
5	Wady i nieprawidłowa eksploatacja urządzeń mechanicznych	3	10	8	4	5	+ 1
6	Samozapalenia	3	2	1	2	1	- 1
7	Wady procesu technologicznego	1	1	1	1	0	- 1
8	Wady konstrukcji budowlanych	0	0	0	0	1	+ 1
8	Wady i nieprawidłowa eksploatacja środków transportu	5	10	10	17	10	- 7
9	Wyładowania atmosferyczne	3	4	3	2	3	+ 1
10	Podpalenia	19	29	47	52	77	+ 25
11	Nie ustalone	69	0	0	1	1	0
12	Inne przyczyny	26	10	9	14	6	- 8
Suma		333	285	243	286	511	+ 225

Drogi

Sieć drogową na terenie gmin Związku Gmin Regionu Kutnowskiego tworzą ogólnodostępne drogi publiczne, które ze względu na funkcję jaką pełnią dzieli się na następujące kategorie:

- drogi krajowe,
- drogi wojewódzkie,
- drogi powiatowe,
- drogi gminne.

Zarządcami dróg, do właściwości których należą sprawy z zakresu planowania budowy, modernizacji, utrzymania i ochrony dróg, są następujące organy administracji rządowej i samorządowej:

- dróg krajowych – Generalna Dyrekcja Dróg Publicznych,
- dróg wojewódzkich – zarząd województwa,
- dróg powiatowych – zarządy powiatów,
- dróg gminnych – prezydenci, burmistrzowie, wójtowie gmin.

Do dróg **krajowych** zalicza się: autostrady i drogi ekspresowe, drogi międzynarodowe, drogi stanowiące inne połączenia zapewniające spójność sieci dróg krajowych, drogi dojazdowe do ogólnodostępnych przejść granicznych, drogi stanowiące ciągi obwodnicowe dużych aglomeracji miejskich oraz drogi o znaczeniu obronnym. Drogami krajowymi na terenie powiatu kutnowskiego są:

- droga nr 1 Gdańsk–Toruń–Łódź–Cieszyn, odcinek od Kamiennej do Ogrodzonej,
- droga nr 2 Poznań–Warszawa, odcinek od Pniewa do Klotyldowa,
- droga nr 60 Łęczyca–Witonia–Kutno–Gostynin–Płock, odcinek od granicy powiatu łęczyckiego do granicy powiatu gostynińskiego.

Do dróg **wojewódzkich** zalicza się drogi inne niż krajowe, stanowiące połączenie między miastami, mające znaczenie dla województwa i drogi o znaczeniu obronnym nie zaliczone do dróg krajowych:

- droga nr 581 Gostynin–Krośniewice,
- droga nr 573–Żychlin–Gostynin–Nowy Duninów,

- droga nr 583 Bedlno–Żychlin,
- droga nr 702 Kutno–Piątek–Zgierz.

Do dróg **powiatowych** zalicza się drogi inne niż krajowe i wojewódzkie, stanowiące połączenia miast będącymi siedzibami powiatów z siedzibami gmin i siedzib gmin między sobą. Na terenie gmin ZGRK występuje 176 takich dróg (odcinków), między innymi są to:

- droga nr 31553 Pniewo–Czarnów,
- droga nr 31557 Szewce Nad.–W. Kałkowa,
- droga nr 31560 Bedlno–Młogoszyn,
- droga nr 31563 Łąkoszyn–Szewce Owsiane,
- droga nr 31501 Dąbrowice–Augustopol
- droga nr 31502 Ostrowy–Dąbrowice
- droga nr 31503 Dąbrowice–Liliopol– granica województwa,
- droga nr 31506 Krośniewice–Dąbrowice,
- droga nr 31564 Sokół–Krzyżanów,
- droga nr 31511 Kutno–Imielno,
- droga nr 31513 Kutno–Łanięta,
- droga nr 31538 Kutno–Oporów–Żychlin,
- droga nr 31510 Ostrowy–Imielno–Łanięta,
- droga nr 31616 Rdutów–Imielinek,
- droga nr 31526 Strzelce–Oporów,
- droga nr 31540 Żychlin–Kaczkowizna,
- droga nr 31543 Żychlin–Grzybów (Zalesie).
- droga nr 31589 od drogi nr 1 Oraczew – Witonia – Pacyna
- droga nr 31590 Topola Królewska – Nędzorzew- Witonia
- droga nr 31603 Kwiatkówek – Bryski
- droga nr 31622 Góra Św. Małgorzaty – Sługi - Łętków

Do dróg **gminnych** zalicza się drogi o znaczeniu lokalnym niezaliczone do innych kategorii, stanowiące uzupełniającą sieć dróg służących miejscowym potrzebom, z wyłączeniem dróg wewnętrznych.

Zestawienie dróg i obiektów mostowych na terenie gmin ZGRK

Kategoria drogi	ogółem długość (km)	w tym: o nawierzchni twardej ulepszonej (km)	Procentowy udział nawierzchni ulepszonej sieci dróg (%)	obiekty mostowe (szt.)
Krajowe	81,8	81,8	100,0	10
wojewódzkie	40,2	40,2	100,0	9
powiatowe	968,4	600,2		21
Gminne	782,7	234,8		28
Razem:	1873,1	957		58

Źródło: Powiatowy Zarząd Dróg w Kutnie, Powiatowy Zarząd Dróg w Łęczycy. Urzędy Gmin

Tylko ok. 4 % dróg wszystkich kategorii posiada dobre normatywne nawierzchnie. Pozostała sieć drogowa wymaga odnowy, wzmocnienia konstrukcji (szczególnie drogi krajowe w związku z koniecznością przystosowania ich do wymogów Unii Europejskiej), modernizacji i budowy. Podobnie przedstawia się stan obiektów mostowych. Z ogólnej ilości 58 obiektów mostowych, tylko w przypadku 10 obiektów można ich stan określić jako dobry.

Identyczna sytuacja występuje w przypadku stanu poboczy, odwodnienia i oznakowania. Szczególne zaniedbania w utrzymaniu poboczy i odwodnienia występują na drogach powiatowych i gminnych.

Kluczowe znaczenie dla utrzymania sprawnego funkcjonowania regionu ma sieć dróg pełniących funkcję połączeń międzynarodowych (drogi nr 1 i 2), międzyregionalnych (droga nr 60) oraz regionalnych (drogi oznaczone numerami: 573, 581, 583 i 702, 591, 590, 580).

Szczególne znaczenie w ogólnym układzie komunikacyjnym mają obiekty mostowe (wiadukty) i przekroczenia dróg nad kolejami w ciągach dróg krajowych, tj. droga nr 1 (wiadukt w miejscowości Krzewie), droga nr 2 (wiadukty w miejscowości Krzesin i Piwki) oraz wiadukt w miejscowości Kutno, ul. Łęczycka (w ciągu drogi powiatowej).

Ocena stanu dróg i mostów na terenie powiatu kutnowskiego, w skład którego wchodzi 10 z 11 gmin ZGRK

Kategoria drogi	Drogi na terenie powiatu (km)						Obiekty mostowe (szt.)		
	Stan techniczny dobry	Wymagające robót utrzymaniowych	wymagające odnowy	wymagające wzmocnienia	wymagające modernizacji	wymagające budowy	stan techniczny dobry	wymagające robót utrzymaniowych	wymagające odnowy lub modernizacji
Krajowe	-	-	-	55,00	26,80	-	3	-	7
wojewódzkie	6,00	-	20,00	-	14,20	-	-	3	4
powiatowe	41,00	75,20	125,00	39,00	308,00	-	1	8	7
Gminne	poza drogami posiadającymi nawierzchnię twardą ulepszoną o dł. 194,9 km na których wymagane są roboty o charakterze utrzymaniowym (remonty, odnowy) na pozostałej sieci o dł. 457,4 km drogi wymagają modernizacji bądź budowy						6	2	13

Źródło: Powiatowy Zarząd Dróg w Kutnie

Stan zdrowia mieszkańców (dane zasięgnięte ze strategii powiatu Kutnowskiego)

Społeczność powiatu kutnowskiego jest zagrożona przede wszystkim chorobami społeczno-cywilizacyjnymi, które są uwarunkowane postępowaniem naukowo-technicznym. Choroby cywilizacyjne są główną przyczyną zgonów i zachorowań. Najczęściej występujące to: choroby układu krążenia, nowotwory, choroby układu oddechowego, choroby zawodowe, wypadki, zatrucia i urazy oraz choroby psychiczne.

Głównym zagrożeniem mieszkańców powiatu kutnowskiego są choroby układu krążenia. W roku 1999 z powodu chorób układu krążenia zmarło 544 osób, co stanowi 41,3 % wszystkich zgonów w powiecie. W województwie łódzkim choroby układu krążenia spowodowały śmierć 15.773 osób co stanowi 48,45% wszystkich zgonów. W powiecie kutnowskim narasta epidemia schorzeń układu krążenia szczególnie wśród mężczyzn, ale jednocześnie jest to tendencja charakterystyczna dla populacji całej Polski.

Główną przyczyną wzrostu umieralności z powodu chorób układu krążenia jest wzrost częstości chorób tętnic na tle miażdżycowym, a zwłaszcza choroby niedokrwiennej serca i chorób naczyń mózgu. Do najczęstszych czynników warunkujących pojawienie się chorób układu krążenia należy zaliczyć czynniki związane ze stylem życia takie jak:

- palenie papierosów,
- podwyższone ciśnienie krwi
- podwyższony poziom cholesterolu we krwi
- niedostatek aktywności fizycznej,
- otyłość
- stres psychospołeczny.

Drugie miejsce pod względem częstości występowania chorób w powiecie kutnowskim zajmuje cukrzyca. Ważnym czynnikiem, który determinuje pojawienie się tej choroby jest otyłość wywołana nieodpowiednimi nawykami żywieniowymi oraz siedzącym trybem życia. Około 80% osób, u których choroba ujawniła się w wieku dorosłym ma nadwagę. Otyłość zmienia metabolizm komórek tłuszczowych i ich reakcję na działanie insuliny, w następstwie dochodzi do stałego wzrostu cukru we krwi, czyli do cukrzycy.

Do najczęściej występujących chorób na terenie powiatu należy również niedokrwistość. Jedną z przyczyn, która determinuje rozwój tej choroby są błędy żywieniowe takie jak brak odpowiednich witamin (witaminy z grupy B, witaminy K) oraz żelaza w pożywieniu.

Analizując informacje, przekazane przez Powiatową Stację Sanitarno–Epidemiologiczną w Kutnie, dotyczące notowanych przez nią chorób zakaźnych na terenie powiatu kutnowskiego, należy zauważyć, że największy problem stanowią zatrucia pokarmowe – salmonellozy oraz krztusiec, których wskaźniki zapadalności są na poziomie wyższym niż wskaźniki zapadalności krajowej.

W latach 1998 – 1999 zanotowano wzrost zachorowań na krztusiec. Chorowały głównie dzieci w przedziale wieku 8 – 13 lat. W ostatnich latach w Polsce oraz w wielu krajach, nawet przy prawidłowo prowadzonych szczepieniach, występuje wzrost zapadalności o niewyjaśnionych przyczynach.

Ilość interwencji zespołów ratunkowych w stanach zagrożenia życia latach 1998-1999

Rodzaj interwencji	1998		1999	
	Ogółem	w tym: zespoły „R”	Ogółem	w tym: zespoły „R”
Do wypadków	1294	501	1180	417
Do zachorowań	8003	869	6643	1025

Źródło: Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego w Łodzi.

Ilościowe zestawienie przypadków chorobowych występujących na terenie powiatu kutnowskiego w latach 1998-1999

Lp .	Przypadki chorobowe (rodzaj choroby)	Rok	
		1998	1999
1.	Choroba wrzodowa	1214	909
2.	Choroby tarczycy	156	197
3.	Choroby układu krążenia	16642	14558
4.	Choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej	596	754
5.	Cukrzyca	2902	2208
6.	Gruźlica	1525	1598
7.	Niedokrwistość	3060	2351
8.	Nowotwory	521	389
9.	Przewlekłe choroby układu trawiennego	153	288
10.	Przewlekły nieżyt oskrzeli, dychawica oskrzelowa	1236	974
11.	Zaburzenia psychiczne związane z alkoholem	407	410
12.	Zapalenie nerek, zespół nerczycowy, nerczyca	475	344

Źródło: A.Bartczak, Plan zabezpieczenia ratunkowego dla powiatu kutnowskiego.

System edukacyjny

Podstawowe dane statystyczne

Na terenie Związku Gmin Regionu Kutnowskiego (poza szkolnictwem specjalnym) funkcjonuje 48 szkół podstawowych (w tym 8 w Kutnie), 15 gimnazjów (w tym 3 w Kutnie), 6 liceów ogólnokształcących (w tym 2 w Kutnie), 6 zespołów szkół (w tym 4 w Kutnie), Szkoły dla Dorosłych, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Młodzieżowy Dom Kultury oraz 3 uczelnie wyższe.

Powiat Kutnowski jest organem prowadzącym dla trzech specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych. W szkołach podstawowych specjalnych uczy się ogółem 147 uczniów, w gimnazjach specjalnych 107, a w Zasadniczej Szkole Zawodowej Specjalnej 100 uczniów.

Do liceów ogólnokształcących prowadzonych przez Powiat Kutnowski uczęszcza ogółem 1623 uczniów, do liceów i techników zawodowych (w tym licea techniczne) uczęszcza 3547 uczniów, natomiast w zasadniczych szkołach zawodowych uczy się ogółem 792 uczniów.

Dwie gminy Związku są organami prowadzącymi Licea, są to gminy Krośniewice i Żychlin.

W Szkołach dla Dorosłych kształci się ogółem 752 słuchaczy. Kształcenie w szkołach publicznych odbywa się w oparciu o szerokoprofilowe programy nauczania zatwierdzone przez Ministra Edukacji Narodowej dla określonych zawodów oraz przy pozytywnej opinii Powiatowego Urzędu Pracy w Kutnie.

Na terenie powiatu ma swoją siedzibę Państwowa Szkoła Muzyczna I i II stopnia im. Karola Kurpińskiego.

W Kutnie znalazły swoją siedzibę następujące szkoły i placówki niepubliczne kształcące w formach szkolnych i pozaszkolnych:

- Zakład Doskonalenia Zawodowego w Płocku - Ośrodek Kształcenia Zawodowego w Kutnie,
- Zakład Doskonalenia Zawodowego w Warszawie Centrum Kształcenia w Kutnie,
- „Profesor” Zespół Oświatowo- Konsultacyjny,
- „Niezabudka” Polskiego Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym –Koło w Kutnie.

Rynek pracy i bezrobocie

Kutnowski rynek pracy to przede wszystkim firmy prowadzące działalność handlową i usługową. Firmy niezatrudniające pracowników oraz firmy zatrudniające do 5 osób stanowią około 77,4% ogółu funkcjonujących na terenie powiatu. Wzrastający udział kosztów stałych oraz słaby wzrost gospodarczy nie rokuje możliwości zwiększenia zatrudnienia. Przeważają w wielkości zatrudnienia są przedsiębiorstwa produkcyjno-przemysłowe. Stanowią one jednak tylko 1.9% działających w powiecie podmiotów gospodarczych.

Liczba wszystkich bezrobotnych zarejestrowanych w Urzędzie Pracy w końcu grudnia 2000 r. wynosiła 11.669 osób, w tym 6.309 kobiet. W tej grupie bezrobotnych 2.502 osoby posiadały prawo do zasiłku. Liczba ta była wyższa od liczby bezrobotnych zarejestrowanych w końcu listopada 2000 r. o 529 osób. wg danych na koniec roku 2003 : liczba bezrobotnych 13.253, w tym kobiet 6.782, prawo do zasiłku posiadało 2020 osób.

W przypadku powiatu łęczyckiego liczba bezrobotnych zarejestrowanych w końcu roku 2003 wynosiła 5.548 w tym kobiet 2687 .Prawo do zasiłku posiadało 672.

Podobnie jak w powiecie kutnowskim ilość bezrobotnych wzrastała w charakteryzowanym okresie (w 2002 roku ilość bezrobotnych wynosiła 5.483 osoby)

Liczba osób bezrobotnych w niektórych gminach Związku Gmin Regionu Kutnowskiego wg danych na koniec 2003 r.

Lp.	Gmina / Miasto	Bezrobotni ogółem	w tym kobiety	Bezrobotni z prawem do zasiłku	w tym kobiety
1	Dąbrowice	215	94	30	10
2	Krzyżanów	538	268	57	20
3	Gmina Kutno	1048	516	130	49
4	Krośniewice	1345	699	154	57
5	Łanięta	412	163	51	9
6	Ostrowy	667	356	69	25
7	Żychlin	1683	893	336	141

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Kutnie.

Bezrobotni zamieszkali na terenie objętym działaniem Powiatowego Urzędu Pracy w Kutnie według struktury wieku (stan na dzień 31.12.2000 r.)

Grupy wiekowe	Ilość bezrobotnych	Procentowy udział	w tym kobiety
---------------	--------------------	-------------------	---------------

	(liczba osób)	do ogółu mieszkańców	(ilość osób)
15 – 17	0	0%	0
18 – 24	3 260	28,0%	1 650
25 – 34	3 304	28,3%	2 003
35 – 44	2 757	23,6%	1 531
45 – 54	2 121	18,2%	1 056
55 – 59	197	1,7%	69
60 i więcej	30	0,2%	0
Ogółem	11 669	100	6 309

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Kutnie.

Największa liczba ofert pracy wpłynęła w roku 2000 od przedsiębiorców prowadzących działalność produkcyjną (869), handlową (532) i usługową (933). Stanowiły one 60,2 % ogółu pozyskanych ofert pracy. Ponadto jednostki administracji publicznej złożyły w roku ubiegłym zapotrzebowanie na 855 pracowników, co stanowiło 22,3% ogółu ofert.

Najczęściej poszukiwani pracownicy to: sprzedawcy, szwaczki, referenci administracyjno–biurowi, agenci ochrony, robotnicy gospodarczy, murarze i malarze. Najwięcej zgłoszeń (z zapotrzebowaniem wolnych miejsc zatrudnienia) było w zawodach: pośrednik finansowy, agent ubezpieczeniowy, sprzedawca, kierowca, szwaczka, księgowa, nauczyciel języka angielskiego i niemieckiego, ekonomista, kierownik budowy, kelner i barman.

Bezrobocie w powiecie kutnowskim przybrało obecnie charakter strukturalny, tzn. wynika z niedopasowania kwalifikacji zawodowych poszukujących pracy do oczekiwań lokalnego sektora gospodarczego. W szczególnie trudnej sytuacji są absolwenci szkół, którzy ze względu na brak doświadczenia mają na rynku pracy bardzo ograniczone szanse na znalezienie pracy.

Przyczynami braku zrównoważenia pomiędzy podażą pracy a popytem na pracę jest w głównej mierze nieefektywny system szkolenia zawodowego, brak mobilności siły roboczej, jak również niedoskonały system przepływu informacji pomiędzy poszukującym pracowników pracodawcą, a potencjalnymi kandydatami na oferowane stanowiska pracy.

Na koniec I kwartału 2001 roku w powiecie kutnowskim było zarejestrowanych 569 osób niepełnosprawnych (stanowi to 4,9% ogółu bezrobotnych), w tym 252 kobiety. W tej grupie zarejestrowane są 362 osoby jako poszukujące pracy, w tym 152 kobiety. Liczba osób

bezrobotnych niepełnosprawnych wynosi 207, w tym 100 kobiet. Tylko 20 osób spośród tej grupy posiada prawo do zasiłku.

Do zasiłku przedemerytalnego było uprawnionych łącznie 1355 osób. Uprawnienia do świadczenia przedemerytalnego posiadało 315 osób. Osoby te nie mają motywacji do podjęcia pracy z uwagi na zapewnione źródło utrzymania. Zbyt niskie dochody w przypadku rezygnacji z zasiłku lub świadczenia przedemerytalnego nie zachęcają do ponownego podjęcia pracy.

III.D. Gospodarka

Lokalny sektor gospodarczy

Najważniejsze gałęzie przemysłu w gminach ZGRK

Zmiany gospodarcze ostatnich lat spowodowały zmiany w zatrudnieniu. Kryzys gospodarczy spowodował spadek zatrudnienia w przemyśle, budownictwie i transporcie. Mimo tych zmian w Kutnie nadal dominuje funkcja przemysłowa. Powiat jest ośrodkiem przemysłu: chemicznego (Polfa, Polfarmex, BASF), rolno-spożywczego (Exdrob, Bakoma–Nova, KHBC, PlantiCo, Polmos, Union Chocolate, Central Soya, cukrownie Dobrzelin i Ostrowy), elektronicznego i elektrycznego (Miflex, Emit), maszynowego (Kongsilde, Rolmasz, BL Kutno, Expom), odzieżowego (Ann-Fashion, Emkon, Rolpuch, Stoptex) oraz metalowego (Odlewnia Żeliwa i Centrozap). Budownictwo reprezentują firmy: Vester, Mawex i Urbud, a transport: BisTrans, Nijhof Wassink, PKS oraz Polsad. W zakresie handlu działają: Społem, Schomburg i Agroma, zaś usługi na szeroką skalę świadczą: Eko-Serwis, ASM i ASS Zachorscy.

Część miejscowych zakładów pracy znajduje się w bardzo trudnej sytuacji gospodarczej. Załogi mają wprawdzie jeszcze zatrudnienie, lecz często pracują za symboliczną płacę w ograniczonym wymiarze czasu pracy lub pod presją przyszłych zwolnień. Obawa o przyszłość i niskie dochody upodabniają pracowników do sytuacji bezrobotnych. Większość z nich powiększy w przyszłości rzesze zarejestrowanych bezrobotnych.

Zauważa się niewielki rozwój inwestycji produkcyjnych. Zła kondycja firm, wynikająca z uwarunkowań rynku konkurencyjnego, powoduje zahamowanie tworzenia nowych miejsc pracy. Następuje zwalnianie pracowników w restrukturyzowanych i przekształcanych zakładach pracy. Odnotowuje się znikomą liczbę ofert pracy na rynku pracy w stosunku do utraty miejsc pracy w zakładach przechodzących procesy upadłościowe i likwidacyjne. Pracodawcy odchodzą od zatrudnienia długookresowego.

Przestrzenna dywersyfikacja lokalnego sektora gospodarczego

W gminie Kutno dominującym rodzajem działalności gospodarczej jest m.in. handel okrężny artykułami spożywczo-przemysłowymi oraz usługi transportowe. Gmina w swoich zasobach komunalnych posiada znikomą ilość lokali gospodarczych. Stawka czynszu za lokal gospodarczy kształtuje się w granicach od 2,45 zł do 3,60 zł netto za m².

Branża elektromechaniczna, przetwórstwa rolno – spożywczego i spożywczego (bez wyraźnej dominacji którejs z branż) występuje na terenie miasta i gminy Żychlin. Lokale stanowiące część zasobu komunalnego wynajmowane są w drodze przetargu ustnego. Głównie są to obiekty handlowe. Główną arterią usługowo-handlową w mieście jest ulica Narutowicza, tu skupiają się wszelkie obiekty usług i handlu. W granicach śródmieścia miasta zlokalizowane są największe obiekty produkcyjne – zakłady „Emit” i „Union Chocolate”.

W gminie Oporów dominuje gospodarka indywidualna. Cena 1 m² powierzchni użytkowej wynosi za: lokale: handlowe 3,50 zł, gastronomiczne 3,50 zł, usługowe 3,00 zł, garaże 1,50 zł, komórki 0,60 zł. Handlu hurtowego jak i działalności produkcyjnej na terenie gminy nie ma. Działalność usługowa jest świadczona przez zakład kowalsko–ślusarski i zakład mechaniki pojazdowej w Kolonii Oporów oraz Spółdzielnię Kółek Rolniczych w Oporowie.

Natomiast w gminie Strzelce – rolnictwo. Opłata za 1 m powierzchni lokali użytkowych wynosi od 2,86 zł do 13,75 zł za m². Głównym kierunkiem rozwoju infrastruktury jest wodociągowanie gminy (pozostała jeszcze jedna wieś). Wykorzystano możliwości budowy stacji redukcyjno-pomiarowych gazu dla całej gminy i wybudowano sieć gazową na terenie osady Strzelce, z możliwością jej rozbudowy na całym terenie gminy. Głównym celem na lata następne jest modernizacja sieci dróg gminnych i stopniowe przystępowanie do realizacji programu kanalizacji sanitarnej. Podstawowym terenem potencjalnej działalności gospodarczej jest osada Strzelce. Planowana budowa autostrady A-1 spowoduje podniesienie atrakcyjności gospodarczej terenów przyległych do autostrady, tj. nieruchomości położonych w rejonie zjazdu na drogę krajową nr 60.

W gminie Dąbrowice 90% branż gospodarczych zlokalizowana jest w Dąbrowicach, w pozostałych wsiach występują pojedyncze zakłady produkcyjno – usługowe lub wcale. Stawki czynszu najmu lokali gospodarczych (biura, handel, usługi, produkcja) kształtują się w granicach od 5,78 zł do 17,16 zł za 1 m² powierzchni użytkowej lokalu. W energię elektryczną zasilana jest cała gmina. W całej gminie rozprowadzona jest sieć wodociągowa. Brak jest sieci kanalizacyjnej. Sieć telefoniczna rozprowadzona jest do wszystkich miejscowości wiejskich.

Na terenie gminy Krośniewice znajdują się dwie jednostki handlu hurtowego. Działalność usługowa i produkcyjna skupia się na terenie miasta. Infrastruktura techniczna w gminie przedstawia się następująco: wodociągi w 100 %, telefonizacja w 80 %, brak sieci kanalizacyjnej na terenie wsi; zaś na terenie miasta w 65%.

Działalność produkcyjna występuje w następujących miejscowościach gminy Krzyżanów: Wały – „Stoptex”, Kaszewy Kościelne – cegielnia, Krzyżanów – „Reszko”. Funkcjonują trzy stacje paliwowe w Młogoszynie i Kaszewach Tarnowskich.

Aktywność gospodarcza w rolnictwie

Niekorzystnym zjawiskiem na terenie ZGRK jest niski poziom opadów atmosferycznych i mała retencyjność wodna środowiska, z czym wiąże się ujemny bilans wodny w okresie wegetacji. Średnie wieloletnie wartości temperatury powietrza i wielkość opadów atmosferycznych, według najbliższych stacji meteorologicznych, przedstawiają się następująco:

- średnioroczna wysokość opadu podawana przez stacje meteorologiczne wynoszą 540 mm (nie odpowiada to wielkościom odnotowywanym w ostatnich latach),
- długość okresu wegetacyjnego, trwającego od 25 marca do 4 listopada, wynosi 25 dni,
- wysokość opadu w okresie wegetacyjnym wynosi 375 mm,
- średnia temperatura powietrza w okresie wegetacyjnym wynosi 13,2^o C.

Rekordowe ujemne temperatury odnotowane przez stacje meteorologiczne

Terminy wystąpienia najniższych temperatur	Płock	Koło	Łódź
19.01.1963	-35,6 °C	-28,6 °C	-31,1 °C
30.01.1987	-32,3 °C	-27,8 °C	-30,3 °C

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych przedłożonych przez Urząd Gminy w Dąbrowicach.

Fakt odnotowania tak niskich temperatur świadczy o tym, że możliwe jest wystąpienie bardzo ekstremalnych warunków termicznych zimą, zatem utrzymywanie się pokrywy śnieżnej może mieć decydujące znaczenie dla przetrwania ozimin. Tymczasem ostatnie lata charakteryzują się małymi opadami śniegu przy stosunkowo wysokich temperaturach.

Na terenie powiatu kutnowskiego ogółem funkcjonują 1 483 gospodarstwa rolne. Średnia powierzchnia gospodarstw wynosi 7,71 ha. Powierzchnia gmin – 12.602 ha, w tym użytki rolne zajmują powierzchnię 11.454 ha, a grunty rolne – 10.255 ha.

Stan środowiska naturalnego - identyfikacja problemów

Gleby

W gminach ZGRK dominują gleby brunatne, czarne i ziemie szare. W dolinach rzecznych występują gleby hydromorficzne. Na stan czystości gleb bezpośredni wpływ mają zasobność w składniki mineralne, zakwaszenie i zanieczyszczenie gleb. Zasobność gleb uprawnych w składniki mineralne ma znaczenie głównie dla potrzeb rolniczych. Na ich zawartość wpływa rodzaj i skład mechaniczny gleb oraz nawożenie.

W gminach ZGRK przeważają gleby o średniej zawartości magnezu. W większości gmin przeważają gleby kwaśne i lekko kwaśne – 29% charakteryzuje się pH 4,6–5,5 i 30% posiada pH 5,6–6,5. W gminach Oporów i Żychlin stanowią one 21–40%, a w gminach Dąbrowice i Łanięta – 61 – 80% ogółu gleb. Nadmierne zakwaszenie gleb wpływa na przydatność gleb do uprawy poszczególnych roślin oraz na jakość produkowanych płodów rolnych.

Główne przyczyny zanieczyszczeń to przede wszystkim:

- nieracjonalne nawożenie,
- gospodarcza działalność człowieka,
- przemysłowe emisje pyłów i gazów,
- skażenia motoryzacyjne,
- składowanie odpadów na powierzchni ziemi.

Poprawę sytuacji można osiągnąć przez:

- wapnowanie gleb kwaśnych,
- prawidłowe użytkowanie rolnicze gleb (w zależności od stopnia zanieczyszczenia),
- zalesianie gleb bardzo silnie zanieczyszczonych w celu ograniczenia zanieczyszczeń pyłami glebowymi,
- prawidłową lokalizację i rozwój infrastruktury w rejonach produkcji surowców roślinnych spełniających wysokie wymagania jakościowe w celu ochrony najcenniejszych rolniczo i przyrodniczo gleb,
- selektywne postępowanie z odpadami,
- modernizację i uszczelnianie składowisk, właściwe rozwiązania inżyniersko-geotechniczne,
- likwidację dzikich wysypisk śmieci.

Użytkowanie surowców mineralnych

Pod względem geologicznym gminy ZGRK prawie w całości leżą w obrębie wielkiej jednostki geologiczno-strukturalnej, jaką jest Antyklinorium Środkowopolskie (Wał Środkowopolski), biegnący od zachodniego Pomorza w kierunku Kotliny Sandomierskiej, a dokładniej w jego części określanej jako Wał Kutnowski. Surowce mineralne występujące na terenie powiatu kutnowskiego są związane genetycznie z budową geologiczną. Dominują tu surowce skalne, tj. kruszywo naturalne (piaski i żwiry) oraz surowce ilaste ceramiki budowlanej. Jedyne złoża zaliczane do grupy surowców chemicznych to złoża soli kamiennej „Łanięta”. Nie jest ono jednak eksploatowane, ponieważ rozpoznano je dopiero wstępnie, a poza tym charakteryzuje się ono niekorzystnymi warunkami geologiczno-górnictwymi i słabą jakością surowca.

Do złóż pochodzenia organicznego należą torfy. Największym obszarem występowania jest pradolina rzeki Bzury. W pozostałych przypadkach są to złoża niewielkie, ich zasięg ogranicza się do części niektórych obszarów dolinnych, gdzie są eksploatowane bez koncesji w niewielkich ilościach i wykorzystywane do celów rolniczych lub ogrodniczych, jako nawóz i środek poprawiający strukturę gleby.

Łącznie tereny obejmujące gminy należące do ZGRK dysponują 12 złożami minerałów. Istnieje zapotrzebowanie na eksploatację kolejnych złóż, dla których obecnie prowadzone jest postępowanie rozpoznawcze i dokumentacyjne. Eksploatacja surowców mineralnych korzystnie wpływać może na rozwój gospodarczy regionu, ale jednocześnie czasowo zmienia sposób pierwotnego użytkowania terenu, powoduje deformacje krajobrazu, zaburza stosunki wodne i równowagę przyrodniczą. Dlatego należy dążyć do jak najszybszego likwidowania niekorzystnych zjawisk poprzez ujawnianie ich w raportach dotyczących wpływu tych obiektów na środowisko, a po zakończeniu eksploatacji – do przeprowadzenia stosownych zabiegów rekultywujących.

Wody powierzchniowe

Gminy ZGRK leżą w zlewni rzeki Bzury, lewostronnego dopływu rzeki Wisły. W systemie zarządzania gospodarką wodną obszar powiatu należy do Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie, a niewielki fragment zlewni rzeki Odry – gmina Dąbrowice – do Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu.

Rzeka Bzura za Łęczycą wpływa do wysłanej torfem Pradoliny Warszawsko–Berlińskiej i na całym odcinku przechodzącym przez gminy ZGRK jest ciekim uregulowanym. Na terenie tym Bzura odwadnia obszar gmin: Żychlin, Krzyżanów, Kutno, Krośnice, Nowe Ostrowy, Strzelce, Góra Świętej Małgorzaty, Witonia, częściowo Dąbrowice. Rzeka jest zasilana w znaczącym stopniu wodami podziemnymi, stąd wśród rzek przepływających przez gminy ZGRK ma najkorzystniejsze warunki hydrologiczne.

Cieki na terenie gmin ZGRK charakteryzują się niskimi przepływami i skromnymi zasobami dyspozycyjnymi, jednymi z najniższych w Polsce. Na ograniczone zasoby wód powierzchniowych wpływa znacząco charakterystyczna dla tych terenów mała ilość opadów atmosferycznych. Rezultatem niedoboru opadów jest zauważalny proces stepowienia zlewni rzeki Bzury, głównie na obszarze pomiędzy Żychlinem, Strzelcami i Kutnem.

Obszar ZGRK praktycznie pozbawiony jest naturalnych powierzchniowych wód stojących. Spotyka się jedynie nieliczne, niewielkie obszarowo stawy. Jeziorność (tj. współczynnik powierzchni jezior do powierzchni gminy) waha się w granicach od 0,01 do 0,05.

Zasoby wodne zlewni można zwiększyć retencjonując wodę. Pozwala to na ograniczenie szybkiego spływu powierzchniowego na korzyść odpływu gruntowego i pełniejsze wykorzystanie obiegu wody i materii, zwłaszcza w rolnictwie. Obiekty małej retencji pełnią ponadto funkcję oczyszczalni naturalnych.

Na terenie gmin ZGRK istnieją liczne obiekty, które po odbudowie i zmodernizowaniu z powodzeniem mogłyby pełnić funkcję małych zbiorników retencyjnych. Zostały one ujęte w „Programie małej retencji dla województwa płockiego”, opracowanym w 1996 roku, który podaje koncepcje rozwiązań technicznych i przewidziany jest do stopniowego wdrażania przez służby wodno–melioracyjne. W chwili obecnej odbudowuje się stopniowo zabudowę hydrotechniczną rzek. Rozpatrywany jest też wariant budowy na rzece Głogowiance, w pobliżu ujścia do Ochni, zbiornika retencyjnego dla miasta Kutna.

Do lat 90-tych wszystkie rzeki powiatu kutnowskiego prowadziły wody o charakterze pozaklasowym praktycznie pozbawione życia biologicznego. W latach 1991 – 1996 na terenie zlewni rzeki Bzury wykonano wiele inwestycji ekologicznych poprawiających stan czystości wód, w tym wybudowano Grupową Oczyszczalnię Ścieków w Kutnie oraz poza terenem powiatu – oczyszczalnię dla miasta Zgierza. Od roku 1996 jakość wody Bzury i Ochni wyraźnie poprawiły. W większości badanych parametrów stwierdza się kilkakrotnie niższe

stężenia od notowanych poprzednio i coraz częściej mieszczą się one w granicach ustalonych dla III, a nawet II klasy czystości wód.

W oparciu o badania kontrolne wykonywane przez WIOŚ w zlewni rzeki Bzury ocenia się stan jakości kontrolowanych cieków następująco:

- w żadnym punkcie kontrolnym wody nie spełniały warunków klasy docelowej, lecz porównanie danych z wielolecia wskazuje na systematyczną poprawę jakości wody,
- wskaźnikami, które najczęściej przekraczały poziom wymaganych klas czystości były azot azotynowy, fosfor ogólny i miano Coli typu kałowego,
- najbardziej zanieczyszczonymi dopływami Bzury, zarówno w grupie wskaźników fizyczno–chemicznych jak i bakteriologicznych były Słudwia , Miłonka i Ochnia.

W zdecydowanej większości przypadków zaklasyfikowanie cieków do klasy „non” (nie odpowiadającej normom) spowodowane było niedotrzymaniem parametrów w zakresie biogenów (azotu i fosforu) i miana Coli. Jednak w dalszym ciągu istnieją odcinki cieków szczególnie zanieczyszczone, w których odnotowuje się przekroczenia dla większości grup zanieczyszczeń (w punktach pomiarowych: Krzyżanów – rzeki Ochnia, Morawce i Pomarzany – rzeki Miłonka oraz Wola Popowa – rzeka Słudwia).

Wody podziemne

Pod koniec lat 80-tych na terenie całego kraju wyznaczono szereg tzw. głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP) w celu wskazania miejsc o najlepszych warunkach dla lokalizacji ujęć wód podziemnych. GZWP muszą charakteryzować się m.in. odpowiednią wodonością, łatwością dostępu do warstwy wodonośnej i dobrą jakością wód. Ich zasięgi są na bieżąco korygowane w oparciu o przeprowadzane badania hydrogeologiczne.

Na podstawie tych kryteriów wyznaczono na obszarze powiatu trzy takie zbiorniki: górnourajski (nr 226) obejmujący swym zasięgiem prawie cały powiat kutnowski (oprócz niewielkich obszarów w rejonie Bedlna), trzeciorzędowy (nr 215) obejmujący gminy: Łanięta, Strzelce, Oporów i Żychlin oraz czwartorzędowy (nr 225) obejmujący część gmin: Nowe Ostrowy, Dąbrowice i Łanięta. Oznacza to, że korzystne warunki dla wierceń hydrogeologicznych panują we wszystkich gminach, a w niektórych z nich mogą być i są eksploatowane wody podziemne zarówno z utworów jurajskich, trzeciorzędowych, jak i czwartorzędowych jednocześnie. Na terenie powiatu w części południowej znaczenie użytkowe posiada poziom jurajski, z którego czerpie wodę 90% studni głębinowych.

Miasta Krośniewice i Żychlin pobierają wodę z poziomu trzeciorzędowego. Na pozostałym terenie dominują wody z zasobów eksploatacyjnych z poziomu czwartorzędowego. Głównym odbiorcą wód podziemnych w regionie jest miasto Kutno, gdzie dla jego obszaru zasobowego zatwierdzono zasoby eksploatacyjne z wszystkich poziomów wodonośnych: czwartorzędowego, trzeciorzędowego i górnio-jurajskiego w ilości $Q=1.020 \text{ m}^3/\text{h}$. Natomiast dla sąsiedniego rejonu Skłęczki zatwierdzono zasoby eksploatacyjne tylko z utworów górnej jury w ilości $Q=688 \text{ m}^3/\text{h}$. Łączny pobór wody ujęć komunalnych i własnych na cele komunalne i przemysłowe w Kutnie szacuje się na ok. $Q=12.560 \text{ m}^3/\text{d}$.

Znaczne rezerwy wód podziemnych wiążą się z rejonem Psurza, gdzie pod koniec lat 70-tych odwiercono pięć wysokowydajnych otworów górnio-jurajskich. Dotychczas nie zrealizowano jednak zatwierdzonego projektu badań geologicznych dla udokumentowania zasobów regionalnych. Wszyscy eksploatacyjni z rejonu Kutna pobierają wodę w ramach zatwierdzonych zasobów.

Pobór wód koncentruje się także w Żychlinie i Dobrzelinie, gdzie wynosi on dla celów komunalnych i przemysłowych ok. $Q=2340 \text{ m}^3/\text{d}$. Pozostałe ujęcia pracują punktowo i mają najczęściej zatwierdzone zasoby rzędu $Q=5-50 \text{ m}^3/\text{h}$. Pobór regulowany jest obligatoryjnymi dla właścicieli i użytkowników ujęć wód podziemnych pozwoleniami wodno-prawnymi na ich pobór, przy czym nigdy nie powinien on przekraczać zatwierdzonych zasobów.

Jakość wód podziemnych jest zróżnicowana z uwagi na warunki naturalne lub antropopresję. Najczęściej w wodach podziemnych stwierdza się nadmiar związków żelaza, manganu, azotu oraz rzadziej – chlorków. Występowanie tych składników może być związane z naturalnymi własnościami skał, występującymi wśród nich części organicznych i węgla brunatnych, dopływem wód z okolic diapirów solnych. Obecność związków azotu, chlorków w powiązaniu z siarczanami, metali ciężkich czy ropopochodnych świadczy już o antropopresji spowodowanej najczęściej długotrwałym oddziaływaniem m.in. niewłaściwie zabezpieczonych obiektów uciążliwych dla środowiska, powodziami czy katastrofami ekologicznymi. Badania jakości wód podziemnych wykazują wzrost zawartości m.in. związków azotu, chlorków, fenoli w wodach głębinowych, świadczący o trwałym pogorszeniu się jakości wody.

Wody nie odpowiadające normom w zakresie zawartości związków żelaza i manganu występują na terenie powiatu powszechnie. Wymagają one prostego uzdatniania.

Eliminowanie nadmiaru innych substancji jest bardziej kosztowne i skomplikowane, ale nie zawsze skuteczne.

Główne przyczyny zanieczyszczeń

Zanieczyszczenia środowiska przyrodniczego, w tym zwłaszcza wód powierzchniowych, jest nierozłącznie związane z działalnością człowieka. Głównymi źródłami zanieczyszczenia wód powierzchniowych w gminach ZGRK są ścieki komunalne oraz ścieki przemysłowe.

Zagrożeniami stanu jakości wód powierzchniowych są:

- zanieczyszczenia spływające z miast i osiedli systemami kanalizacyjnymi,
- nieuporządkowana gospodarka ściekowa w wiejskich jednostkach osadniczych,
- nawożenie mineralne i organiczne,
- zanieczyszczenia powierzchniowe.

W przypadku Bzury podstawowe znaczenie dla jej czystości mają działania podejmowane w jej biegu poza terenem powiatu kutnowskiego, tj. na terenie Zgierza, Ozorkowa, Aleksandrowa Łódzkiego i Łęczycy, w tym głównie oddanie do użytku oczyszczalni ścieków dla miasta Zgierza. Pomimo wyraźnej poprawy w dalszym ciągu prowadzi ona wody ponadnormatywnie zanieczyszczone w całym swoim biegu. Poza tym na stan wód rzeki Bzury rzutuje jakość wód jej dopływów.

Oddanie do eksploatacji w 1994 roku i dalsza rozbudowa Grupowej Oczyszczalni Ścieków w Kutnie spowodowały radykalną poprawę jakości wód w rzece Ochni. Na stan czystości wód Ochni wpływają głównie zanieczyszczenia z miasta Kutna oraz rolnicze zanieczyszczenia obszarowe.

Miłonka jest odbiornikiem ścieków komunalnych miasta Krośniewice, oczyszczanych w oczyszczalni w Pawlikowicach. Poprawa stanu czystości wód przebiega znacznie wolniej niż w przypadku Ochni. Powodem powolnego postępu w procesie oczyszczania może być fakt, iż rzeka ta prowadzi niewielkie ilości wód, w okresie letnich niżówek na granicy przepływu biologicznego przy znaczącym udziale ścieków.

Najbardziej zanieczyszczone wody prowadzi rzeka Słudwia. Powodem takiego stanu rzeczy był głównie wieloletni zrzut ścieków przemysłowych z cukrowni w Dobrzelinie oraz zrzut ścieków komunalnych z Żychlina oraz nieoczyszczonych ścieków sanitarnych z Dobrzelina. W chwili obecnej cukrownia Dobrzelin rozbudowała oczyszczalnię ścieków przemysłowych o stopień biologiczny i praktycznie zamknęła obieg wody w cyklu produkcyjnym

ograniczając zrzut ścieków przemysłowych do sytuacji awaryjnych. W Żychlinie, ze względu na niezadowalające efekty redukcji zanieczyszczeń w istniejącej oczyszczalni i konieczność dostosowania inwestycji do obowiązujących standardów, trwa rozbudowa i modernizacja oczyszczalni miejskiej.

Ważnym źródłem zanieczyszczeń są ścieki odprowadzane poza kanalizacją miejską. W większości są to obiekty zlokalizowane poza granicami administracyjnymi miast. Jednym z zakładów jest Odlewnia „CENTROZAP” w Kutnie, która wyposażona jest w mechaniczno-biologiczną oczyszczalnię ścieków przemysłowych i opadowych i odprowadzająca oczyszczone ścieki bezpośrednio do rowu Malinka.

Większość obiektów przemysłowych zlokalizowanych poza miastami, w tym głównie zakłady przemysłu spożywczego, odprowadza ścieki mniej lub bardziej oczyszczone do cieków wodnych, rzek i rowów melioracyjnych. Często wykazują one przekroczenia dopuszczalnych ładunków zanieczyszczeń. Główną przyczyną odprowadzania ścieków nie odpowiadających normom jest często niewłaściwa eksploatacja oczyszczalni, przeciążenia hydrauliczne bądź niedostosowanie istniejących w zakładzie rozwiązań redukcji zanieczyszczeń do obecnie obowiązujących standardów.

W jednostkach wiejskich zwodociągowanie znacznie wyprzedziło budowę kanalizacji i oczyszczalni wiejskich. Mały stopień skanalizowania powoduje nieuporządkowaną gospodarkę ściekową i zanieczyszczenia obszarowe. Na terenach o zabudowie rozproszonej ścieki gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych (z reguły nieszczelnych), byłych studniach kopanych lub dolach chłonnych. Często wylewane są one w sposób niekontrolowany na pola, do lasu i do cieków wodnych, czego efektem jest zły stan czystości wód powierzchniowych. Sytuacja ulega powolnej poprawie (np. w roku 2003 wybudowano oczyszczalnię w gminie Łanięta).

Część osiedli mieszkaniowych stanowiących zasób Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa wyposażona jest w oczyszczalnię ścieków sanitarnych o różnej efektywności oczyszczania, od nie spełniających norm po wykorzystujące najnowsze technologie (Leszno, Łęki Kościelne, Ktery, Głogowa, Godzięby). Gminy w pierwszej kolejności wyposażają w oczyszczalnię biologiczne obiekty służące społeczności lokalnej, głównie szkoły. Nie prowadzi się w chwili obecnej inwestycji polegających na budowie kanalizacji dla całych wsi. Wody podziemne są w znacznie mniejszym stopniu zdegradowane od wód powierzchniowych. Niemniej jednak zauważa się antropopresję również na ich zasoby.

Z uwagi na fakt, że wody podziemne pochodzą z infiltracji opadów atmosferycznych w głąb ziemi, niosą one ze sobą zanieczyszczenia typowe dla zagospodarowania terenu. W związku z powyższym zagrożenia spowodowane są poprzez:

- brak systemów kanalizacyjnych do odbioru wszystkich wytwarzanych ścieków, niedostateczna,
- skuteczność oczyszczalni ścieków, nieszczelne zbiorniki do gromadzenia nieczystości,
- nieodpowiednio izolowane składowiska odpadów,
- nieprawidłowo wykonane i zabezpieczone magazyny środków ochrony roślin i stacje paliw,
- niewłaściwe stosowanie obornika i gnojowicy, a także wieloletnie nieprawidłowe nawożenie mineralne i chemiczne,
- zanieczyszczenia w opadach atmosferycznych.

Szanse poprawy sytuacji są następujące:

- oszczędniejsze gospodarowanie wodą przez mieszkańców miast i wsi,
- sanitacja wsi poprzez skanalizowanie zwartych zespołów wiejskich,
- uruchamianie biologicznych oczyszczalni ścieków powodujących zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń, odprowadzanych do cieków, ze szczególnym uwzględnieniem oczyszczalni grupowych dla większych jednostek osiedleńczych,
- przestrzeganie właściwej eksploatacji oczyszczalni,
- wyposażenie oczyszczalni ścieków w punkty zlewne przyjmujące ścieki ze zbiorników bezodpływowych,
- zamykanie obiegów wody w procesach przemysłowych, zwłaszcza w przemyśle spożywczym, tzn. cukrownie, gorzelnie i zakłady mięsne,
- likwidacja dzikich wysypisk lokalizowanych w zlewniach i korytach cieków,
- uszczelnienie składowisk odpadów komunalnych i przemysłowych oraz monitoring wysypisk,
- prawidłowe stosowanie w rolnictwie nawozów organicznych i mineralnych,
- przestrzeganie prawidłowego postępowania ze środkami ochrony roślin w zakresie ich transportu, deponowania, stosowania i likwidowania substancji przeterminowanych.

Stan czystości powietrza

Na terenie powiatu kutnowskiego zanieczyszczenia powietrza powodują źródła przemysłowe, energetyczne i technologiczne, kotłownie lokalne osiedli mieszkaniowych i obiektów użyteczności publicznej oraz kotłownie indywidualne budynków mieszkalnych oraz zagród wiejskich. Źródłem emisji zanieczyszczeń powietrza jest również transport.

Istotną rolę w zakresie zanieczyszczania powietrza odgrywa emisja zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza przez Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Kutnie, Zakłady Wytwórcze EMIT S.A. w Żychlinie, Cukrownię Dobrzelin, PLANTICO Gołębiew, BAKOMA–NOVA w Kutnie, Cukrownię Ostrowy, OSM Krośniewice, Kutnowskie Zakłady Farmaceutyczne POLFA w Kutnie oraz Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kutnie. Znaczący wpływ na stan zanieczyszczenia powietrza mają między innymi zakłady przemysłu spożywczego (zakłady mięsne, piekarnie, elewatory zbożowe, gorzelnie), zakłady komunalne i produkcji budowlanej.

Głównymi zanieczyszczeniami emitowanymi do atmosfery powstającymi podczas spalania paliw do celów energetycznych są pyły, dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenki węgla oraz zanieczyszczenia technologiczne. Lokalna uciążliwość powodowana jest przez źródła ciepła wykorzystywane do ogrzewania domów oraz obiektów inwentarskich. Najwyższe wskaźniki emisji występują na terenach miejskich i terenach wiejskich o zwartej zabudowie.

Obiekty zlokalizowane na terenie miasta Kutna, gminy Kutno, Strzelec i Krzyżanowa posiadają dostęp do gazu ziemnego. W pozostałych rejonach jako czynnik grzewczy może być stosowany olej opałowy czy gaz propan–butan. Ważnym jest więc dla ograniczenia emisji zanieczyszczeń, szczególnie z niewielkich źródeł lokalnych, stworzenie systemu preferencyjnego, sprzyjającego zmianie źródeł ciepła z uciążliwych dla środowiska na proekologiczne. Celowe jest również, w miarę możliwości, zapewnienie jednego źródła ciepła dla wielu odbiorców, co umożliwi zastosowanie technologii, które zapewnią właściwą ochronę powietrza przed zanieczyszczeniami.

Kolejnym źródłem zanieczyszczenia powietrza jest komunikacja, której oddziaływanie skupia się głównie przy trasach komunikacyjnych oraz w rejonie miast. Do podstawowych zanieczyszczeń emitowanych przez środki transportu zaliczyć należy tlenki azotu, tlenek węgla, węglowodory oraz ołów. Ograniczenie tego typu uciążliwości jest trudne, ze względu na mnogość źródeł i złe układy komunikacyjne.

W ostatnich latach na terenie powiatu kutnowskiego zrealizowano szereg przedsięwzięć mających na celu ograniczenie emisji zanieczyszczeń pyłowo-gazowych. Dotyczyły one zwłaszcza częściowej gazyfikacji miasta Kutna, gminy Strzelce, gminy Krzyżanów i gminy Kutno. Zmodernizowano wiele uciążliwych lokalnych kotłowni węglowych w szkołach, domach pomocy społecznej i budynkach jednorodzinnych. Dokonano likwidacji lokalnych kotłowni osiedlowych poprzez przełączenie do miejskiej sieci ciepłej. W 1999 roku Kutnowskie Zakłady Farmaceutyczne „Polfarm” w Kutnie oraz „BASF-Polska” w Kutnie zlikwidowały węglowe kotłownie zakładowe, zastępując je kotłowniami gazowo-olejowymi.

Hałas i wibracje

Hałas i wibracje są w ostatnich latach rosnącym zagrożeniem dla środowiska, zdrowia i życia ludzi. Bardzo często oddziaływanie hałasu i wibracji odbierane jest w sposób subiektywny, co powoduje, że dziedzina ta jest niedostatecznie eksponowana i doceniana przy rozpatrywaniu spraw związanych z ochroną i kształtowaniem środowiska. Postępująca urbanizacja i rozwój komunikacji drogowej powodują, że z każdym dniem zwiększają się uciążliwości wynikające ze stałego narastania hałasu w aglomeracjach miejskich i przemysłowych. Mają one wpływ na stan psychiczny i zdrowie człowieka.

Zagrożenie hałasem i wibracjami charakteryzuje się mnogością źródeł i powszechnością występowania. Najbardziej uciążliwymi emitarami hałasu i wibracji, mającymi zasadniczy wpływ na klimat akustyczny środowiska, są: trasy komunikacyjne (pojazdy samochodowe, motocykle, ciągniki, pociągi), zakłady przemysłowe na skutek stosowania hałaśliwych i wibracyjnych technologii oraz maszyn i urządzeń. Zakłady przemysłowe i warsztaty usługowe są źródłami hałasu o ograniczonym zasięgu oddziaływania, wpływają one na klimat akustyczny, jednakże wpływ ten ma charakter lokalny. Takie stacjonarne źródła hałasu mogą jednak powodować uciążliwości dla osób zamieszkujących w ich najbliższym sąsiedztwie. Znaczny wpływ na środowisko wywiera hałas komunikacyjny. W skali kraju, a także na terenie powiatu obserwuje się gwałtowny rozwój motoryzacji. Nastąpił kilkakrotny wzrost liczby pojazdów poruszających się po drogach i ulicach miast. W związku z tym wzrosło zagrożenie środowiska hałasem komunikacyjnym, które jest proporcjonalne do tzw. wskaźnika presji motoryzacji, który wiąże gęstość sieci drogowej i natężenie ruchu w tej sieci z potencjalną liczbą ludzi objętą wpływem uciążliwości powodowanych przez środki transportu.

IV. Realizacja zadań polegających na poprawie sytuacji na danym obszarze

IV.A. Plany inwestycyjne w okresie 2004 – 2006

Planowane projekty i/lub zadania inwestycyjne w okresie 2004 – 2006:

W układzie: nazwa planowanego działania, określenie kryteriów kolejności realizacji, zgodność z planem zagospodarowania przestrzennego, etapy działania wraz z przewidywanym czasem (harmonogramem) realizacji, oczekiwane rezultaty, instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu, nakłady do poniesienia.

GMINA KUTNO

Rozwój i poprawa infrastruktury i transportu obszarów wiejskich gminy Kutno.

1. Rozbudowa drogi gminnej Nr 312015 i 312016 przez wsie Podczachy i Gnojno. - 2,5 km
2. Rozbudowa drogi gminnej Nr 312014 we wsi Stanisławów - 1,9 km
3. Rozbudowa drogi gminnej Nr 312004 w Gołębiewku - 4,4 km
4. Rozbudowa drogi gminnej Nr 312028 w Lesznie - 1,6 km
5. Rozbudowa drogi gminnej Nr 312022 w Grabkowie- 1,6 km
6. Przebudowa i rozbudowa drogi gminnej Nr 312013 Gołębiewek – Krzesinie - 1,602 km z udziałem środków UE z programu ZPORR – Priorytet 1 działanie 1.1 – Modernizacja i rozbudowa regionalnego układu transportowego
7. Rozbudowa i modernizacja stacji uzdatniania wody w Żurawieńcu
8. Budowa kanalizacji sanitarnej sołectwa Woźniaków

GMINA NOWE OSTROWY

1. Przebudowa i rozbudowa dróg gminnych w miejscowościach: Lipiny, Imielno, Wołodrza, Kajew, Perna, Kołomia, Nowe Ostrowy, Grodno, w tym dróg:
  - Nowe Ostrowy Linia I
  - Nowe Ostrowy Linia II
  - Nowe Ostrowy Linia III
  - Imielno Świeciny z udziałem środków UE z programu ZPORR – Priorytet 3, działanie 3.1 – Obszary wiejskie
  - Nowe Ostrowy droga Nr 312616 z udziałem środków UE z programu ZPORR – Priorytet 1, działanie 1.1 – Modernizacja i rozbudowa regionalnego układu transportowego

2. Kanalizacja ścieków z oczyszczalniami ścieków.
3. Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków.
4. Termomodernizacja szkoły podstawowej w Ostrowach.
5. Budowa świetlicy w Ostrowach.

KRZYŻANÓW

1. Opracowanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej oraz budowa stacji uzdatniania wody w Krzyżanowie.
2. Modernizacja drogi gminnej o dł. 1,42 km w Złotnikach.
3. Modernizacja drogi gminnej w Krzyżanowie o dł. 1,56 km.
4. Opracowanie koncepcji kanalizacji gminy i rozpoczęcie kanalizacji gminy.

GMINA WITONIA

1. Drogi gminnej nr 314103 Gozdków - Wargawa Stara - 1,396 km
2. Przebudowa drogi gminnej nr 314102 Adamów Wargawa Stara - 1,2 km
3. Droga gminna Węglewice – 1,934 km z udziałem środków UE z programu ZPORR – Priorytet 1, działanie 1.1 – Modernizacja i rozbudowa regionalnego układu transportowego
4. Droga gminna w Kucharach nr 22 - 2,619 km z udziałem środków UE z programu ZPORR – Priorytet 3, działanie 3.1 – Obszary wiejskie
5. Droga Gajew-Oraczew - 1,2 km
6. Droga nr 18 Oraczew - Gawrony - 1 km
7. Droga nr 30 w Kucharach - 0,7 km
8. Drogi dojazdowe - 6,0 km
9. Oczyszczalnia Gminne Przydomowe Oczyszczalnie Ścieków
10. Budowa studni głębinowej, budowa stacji podwyższającej ciśnienie w sieci.
11. Gazyfikacja
12. Termoizolacja
13. Remont Szkoły Podstawowej w Witonii
14. Remont Gimnazjum
15. Docieplenie sali gimnastycznej
16. Zakup komputerów - 3 szt.

GMINA GÓRA ŚW. MAŁGORZATY

1. Rozbudowa SP w Górze Św. Małgorzaty wraz z budową sali sportowej
2. Gospodarka ściekowa. Dokumentacja proj. oraz budowa kanalizacji w m. Tum, Kwiatkówek
3. Przebudowa drogi gminnej nr 42 Podgórzyce
4. Przebudowa drogi gminnej nr 10 Gaj Nowy- Sługi
5. Przebudowa drogi gminnej nr 22 Kosin – Karsznice
6. Przebudowa i rozbudowa drogi gminnej nr 9 o długości 0,695km w miejscowości Janów z udziałem środków UE z programu ZPORR – Priorytet 3, działanie 3.1 – Obszary wiejskie
7. Przebudowa i rozbudowa drogi gminnej nr 12 o długości 0,620km w miejscowości Stawy z udziałem środków UE z programu ZPORR – Priorytet 3, działanie 3.1 – Obszary wiejskie
8. Przebudowa i rozbudowa drogi gminnej nr 22 o długości 1,65km w miejscowości Mierczynek – Kosiorów, Bogdańczew, Ambrozew z udziałem środków UE z programu ZPORR – Priorytet 3, działanie 3.1 – Obszary wiejskie
9. Przebudowa drogi gminnej nr 40 o długości 0,65km w miejscowości Kolonia Bryski – Bryski Majdany z udziałem środków UE z programu ZPORR – Priorytet 3, działanie 3.1 – Obszary wiejskie
10. Opracowanie zmiany planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Góra Św. Małgorzaty

GMINA DĄBROWICE

1. Rewitalizacja drogi gminnej nr 219 (13) przez wieś Augustopol o dł. 1398 mb i szer. jezdni 3,00 mb.
2. Rewitalizacja drogi gminnej nr 302 (14) przez wieś Augustopol o dł. 829 mb i szer. jezdni 3,00 mb.
3. Rewitalizacja drogi gminnej nr 221 przez wieś Dzięgost o dł. 1836,80 mb i szer. jezdni 3,00 mb.
4. Rewitalizacja drogi gminnej Dąbrowice - Kol. Piotrowo o dł. 1199,64 mb i szer. jezdni 3,00 mb.

GMINA ŁANIĘTA

1. Grupowa oczyszczalnia ścieków wraz z kanalizacją - etap I Łanięta.
2. Budowa kanalizacji sanitarnej grawitacyjno- tłocznej "Łanięta-Suchodębie etap 2004-Łanięta" wraz z przepompownią ścieków we wsi Łanięta.
3. Budowa kanalizacji sanitarnej grawitacyjno-tłocznej "Łanięta- Suchodębie etap 2005"
4. Modernizacja drogi gminnej Wola Chruścińska- Suchodębie
5. Budowa boiska szkolnego w Łaniętach - z udziałem środków UE z programu ZPORR - Priorytet 3, działanie 3.1 - Obszary wiejskie
6. Rozbudowa SUW w Anielinie, budowa sieci wraz z przyłączami:
7. Modernizacja drogi gminnej we wsi Świeciny - Wola Chruścińska
8. Modernizacja drogi gminnej Juków- Franciszków.
9. Modernizacja drogi gminnej Świeciny -Imielno

IV.B. Strategiczne programy długoterminowe w latach 2004 – 2013

Planowane projekty i/lub zadania inwestycyjne w następnych latach – projekty długoterminowe.

W układzie: nazwa planowanego działania, określenie kryteriów kolejności realizacji, zgodność z planem zagospodarowania przestrzennego, etapy działania wraz z przewidywanym czasem (harmonogramem) realizacji, oczekiwane rezultaty, Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu, nakłady do poniesienia.

1. Program uporządkowania ekologicznego obszaru Związku Gmin Regionu Kutnowskiego Bzura „A”.
2. Program budowy i przebudowy dróg gminnych i powiatowych na terenie gmin Związku Gmin Regionu Kutnowskiego.
3. Program rozwoju turystyki na terenie gmin Związku Gmin Regionu Kutnowskiego i powiatu kutnowskiego.
4. Program dostosowania kierunków kształcenia zawodowego do potrzeb lokalnej gospodarki.
5. Program aktywizacji bezrobotnych.
6. Program przekwalifikowań zawodowych zgodnych z potrzebami powiatowego rynku pracy.
7. Program dotacji dla MSP.
8. Program harmonizowania wieloletnich, publicznych programów inwestycyjnych.
9. Program utworzenia zintegrowanego systemu informacji o gminach Związku Gmin Regionu Kutnowskiego.
10. Program wspierania informacyjnego i promocji MSP.
11. Program promocji walorów gospodarczych gmin Związku Gmin Regionu Kutnowskiego.
12. Program promocji Związku Gmin Regionu Kutnowskiego w mediach elektronicznych.
13. Program badania opinii publicznej w gminach Związku Gmin Regionu Kutnowskiego.
14. Program współpracy władz samorządowych ze środowiskami gospodarczymi.
15. Program wsparcia procesów restrukturyzacyjnych gospodarki rolnej powiatu.
16. Program promocji i wspierania rozwoju przemysłu przetwórstwa produktów rolnych.
17. Program informacji i edukacji w zakresie nowoczesnej gospodarki rolnej.
18. Program zwiększania dostępu młodzieży wiejskiej do różnych form kształcenia.

19. Program wspierania rolniczych grup producenckich.
20. Program poprawy bezpieczeństwa na drogach.
21. Program zwiększenia lesistosci powiatu.
22. Program budowy kotłowni olejowo – gazowej i spalarni odpadów.

V. Realizacja zadań inwestycyjnych według kolejności realizacji w poszczególnych gminach – zgodna z planem zagospodarowania przestrzennego

A. GMINA KUTNO

(Uchwała Nr XIX/120/2004 Rady Gminy Kutno z dnia 17 czerwca 2004 r.)

I. Rozwój i poprawa infrastruktury i transportu obszarów wiejskich gminy Kutno.

1. Rozbudowa drogi gminnej Nr 312015 i 312016 przez wsie Podczachy i Gnojno. - 2,5 km

Okres realizacji: 2003-2004.

Łączne nakłady: 655.536 zł.

środki budżetowe własne: 643.536 zł.

Planowane refinansowanie z Funduszy

Strukturalnych: -----

2. Rozbudowa drogi gminnej Nr 312014 we wsi Stanisławów - 1,9 km

Okres realizacji: 2003-2004.

Łączne nakłady: 552.576 zł.

środki budżetowe własne: 544.000 zł.

Planowane refinansowanie z Funduszy

Strukturalnych: -----

3. Rozbudowa drogi gminnej Nr 312004 w Gołębiewku - 4,4 km

Okres realizacji: 2003, 2005.

Łączne nakłady: 1.550.000 zł.

2005 r.-

środki budżetowe własne: 1.530.506 zł.

Planowane refinansowanie z Funduszy

Strukturalnych: 1.065.000 zł.

4. Rozbudowa drogi gminnej Nr 312028 w Lesznie. - 1,6 km

Okres realizacji: 2004-2006.

Łączne nakłady: 610.000 zł.

2004 r.

środki budżetowe własne: 10.000 zł.

Planowane refinansowanie z Funduszy

Strukturalnych: -----

2006 r.   środki budżetowe własne: 600.000 zł.
Planowane refinansowanie z Funduszy
Strukturalnych: 360.000 zł.

5. Rozbudowa drogi gminnej Nr 312022 w Grabkowie - 1,6 km

Okres realizacji: 2004-2006.

Łączne nakłady: 490.000 zł.

2004 r.   środki budżetowe własne: 10.000 zł.
Planowane refinansowanie z Funduszy
Strukturalnych: -----

2006 r.   środki budżetowe własne: 480.000 zł.
Planowane refinansowanie z Funduszy
Strukturalnych: 288.000 zł.

6. Rozbudowa drogi gminnej Nr 312013 Gołębiewek - Krzesin 1,602 km

Okres realizacji: 2005 r.

Łączne nakłady: 676.000 zł.

2005r.   środki budżetowe własne: 101.400 zł.

Planowane refinansowanie z Funduszy Strukturalnych: 507.000

Środki z budżetu Państwa 67.600 zł

II.   Rozwój i poprawa infrastruktury wodociągowej gminy Kutno.

1. Rozbudowa i modernizacja Stacji Uzdatniania Wody w Żurawieńcu.

Łączne nakłady: 655.140 zł

2005r.   środki budżetowe własne: 98.271 zł.

Planowane refinansowanie z Funduszy Strukturalnych: 491.355 zł.

Środki z budżetu Państwa zł 65.514 zł

III.   Rozwój i poprawa infrastruktury sanitarnej obszarów wiejskich gminy Kutno.

1. Budowa kanalizacji sanitarnej sołectwa Woźniaków.

Okres realizacji: 2004-2006.

Łączne nakłady: 2.490.000 zł.

2004 r.   środki budżetowe własne: 25.000 zł.

Planowane refinansowanie z Funduszy

	Strukturalnych: -----
2005r.	środki budżetowe własne: 975.000 zł. Planowane refinansowanie z Funduszy Strukturalnych: 682.000 zł.
2006r.	środki budżetowe własne: 1.490.000 zł. Planowane refinansowanie z Funduszy Strukturalnych: 1.043.000 zł.

B. GMINA Nowe Ostrowy

(Uchwała Nr XV/85/2004 Rady Gminy w Nowych Ostrowach z dnia 17 marca 2004 r. w sprawie: uchwalenia budżetu gminy na 2004 r.; Uchwała Nr XXVII/147/2005 Rady Gminy w Nowych Ostrowach z dnia 20 czerwca 2005r. w sprawie dokonania zmian w budżecie gminy na 2005r.; Uchwała Nr XXVII/157/2005 Rady Gminy w Nowych Ostrowach z dnia 20 czerwca 2005 r. w sprawie przebudowy drogi gminnej w roku 2006)

I. Przebudowa i rozbudowa dróg gminnych w miejscowościach: Lipiny, Imielno, Wołodrza, Kajew, Perna, Kołomia, Nowe Ostrowy, Grodno, w tym dróg:

1. Nowe Ostrowy Linia I -
Łączne nakłady: 361.944 zł

2005r.   środki budżetowe własne: 54.292 zł.
Planowane refinansowanie z Funduszy Strukturalnych: 271.458 zł.
Środki z budżetu Państwa zł 36.194 zł

2. Nowe Ostrowy Linia II

Łączne nakłady: 216.935 zł

2005r.   środki budżetowe własne: 32.540 zł.
Planowane refinansowanie z Funduszy Strukturalnych: 162.701 zł.
Środki z budżetu Państwa zł 21.694 zł

3. Nowe Ostrowy Linia III

Łączne nakłady: 268.693 zł

2006r. środki budżetowe własne: 40.303 zł.

Planowane refinansowanie z Funduszy Strukturalnych: 491.355 zł.

Środki z budżetu Państwa 201.519 zł

4. Imielno-Świeciny

Łączne nakłady: 388.746 zł.

2006r. środki budżetowe własne: 58.312 zł

Planowane refinansowanie z Funduszy Strukturalnych: 291.559 zł.

Środki z budżetu Państwa 38.375 zł

II. Kanalizacja ścieków z oczyszczalniami ścieków.

Okres realizacji: 2004-2006 r.

Łączne nakłady: 3 280.000 zł.

2004 r. - środki budżetowe własne: 80.000 zł.

- pożyczki/kredyty: -----

- środki zew: -----

2005 r. - środki budżetowe własne: 250.000 zł.

- pożyczki/kredyty: 150.000 zł.

- środki zew: 1.200.000 zł.

2006 r. - środki budżetowe własne: 250.000 zł.

- pożyczki/kredyty: 150.000 zł.

- środki zew: 1.200.000 zł.

III. Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków.

Okres realizacji: 2004 r.

Łączne nakłady: 316.192 zł.

2004 r. - środki budżetowe własne: 130.192 zł.

- pożyczki/kredyty: 186.000 zł.

- środki zew: ----- zł.

IV. Termomodernizacja szkoły podstawowej w Ostrowach.

Okres realizacji: 2004 r.

Łączne nakłady: 180.000 zł.

2004 r. - środki budżetowe własne: 133.000 zł.

- pożyczki/kredyty: 47.000 zł.

- środki zew: -----

V. Budowa świetlicy w Ostrowach.

Okres realizacji: 2004 r.

Łączne nakłady: 15.000 zł.

2004 r. - środki budżetowe własne: 15.000 zł.

- pożyczki/kredyty: -----

- środki: -----

C. KRZYŻANÓW

(Uchwała Nr XIII/91/04 Rady Gminy Krzyżanów z dnia 23 marca 2004 r. w sprawie uchwalenia budżetu gminy Krzyżanów na 2004 r.)

I. Opracowanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej oraz budowa stacji uzdatniania wody w Krzyżanowie.

Okres realizacji: 2004-2006 r.

Łączne nakłady: 877.450 zł.

2004 r. środki budżetowe własne: 27.450 zł.

2005 r. środki budżetowe własne: 127.500 zł.

środki zew - 297.500 zł

2006 r. środki budżetowe własne: 212.500 zł.

środki zew - 221.500 zł

II. Modernizacja drogi gminnej o dł. 1,42 km w Złotnikach.

Okres realizacji: 2005 r.

Łączne nakłady: 335.000 zł.

2005 r. środki budżetowe własne: 167.500 zł.

środki zew - 167.500 zł.

III. Modernizacja drogi gminnej w Krzyżanowie o dł. 1,56 km.

Okres realizacji: 2005 r.

Łączne nakłady: 366.130 zł.

2005 r.   środki budżetowe własne: 183.065 zł.
                  środki zew - - 183.065 zł.

IV.   Opracowanie koncepcji kanalizacji gminy i rozpoczęcie kanalizacji gminy.

Okres realizacji: 2004 r., 2006-2008 r.

Łączne nakłady: 512.000 zł.

2004 r.   środki budżetowe własne: 12.000 zł.
2006 r.   środki budżetowe własne: 150.000 zł.
                  środki zew - 50.000 zł.
2007 r.   środki budżetowe własne: 150.000 zł.
                  środki zew - - 50.000 zł.
2008 r.   środki budżetowe własne: 50.000 zł.
                  środki zew - - 50.000 zł.

D. GMINA WITONIA

(Uchwała Rady Gminy nr XIII/62/04 z dnia 4 marca 2004 r.; Uchwała nr XIX/114/04 Rady Gminy Witonia z dnia 29 grudnia 2004r. w sprawie uchwalenia budżetu gminy na rok 2005)

I. Drogi gminne w tym:

1. Drogi gminnej nr 314103 Gozdków - Wargawa Stara - 1,396 km

Wartość kosztorysowa w tys. zł.: 340,00

2004 r. - 340,00
2004 r.   środki budżetowe własne: 85,00
                  środki zew: 255,00

2. Przebudowa drogi gminnej nr 314102 Adamów Wargawa Stara - 1,2 km

Wartość kosztorysowa w tys. zł.: 280,00

2004 r.   środki budżetowe własne: 70,00
                  środki zew: 210,00

3. Droga gminna Węglewice - 1,934 km z udziałem środków UE z programu ZPORR - Priorytet 1, działanie 1.1 – Modernizacja i rozbudowa regionalnego układu transportowego

Łączne nakłady: 931.000 zł.

2006r.   środki budżetowe własne: 140.000 zł

Planowane refinansowanie z Funduszy Strukturalnych: 698.000 zł.

Środki z budżetu Państwa 93.000 zł

4. Droga gminna w Kucharach nr 22 - 2,619 km z udziałem środków UE z programu ZPORR
- Priorytet 3, Działanie 3.1- Obszary wiejskie.

Łączne nakłady: 793.265 zł.

2006r. środki budżetowe własne: 118.990 zł

Planowane refinansowanie z Funduszy Strukturalnych: 291.559 zł.

Środki z budżetu Państwa 79.326 zł

5. Droga Gajew-Oraczew - 1,2 km

Wartość kosztorysowa w tys. zł.: 307,00

2004 r. - środki budżetowe własne: 7,00

2005 r. - środki budżetowe własne: 15,00

środki zew: -----

2006 r. - środki budżetowe własne: 71,00

środki zew: 214,00

6. Droga nr 18 Oraczew - Gawrony - 1 km

Wartość kosztorysowa w tys. zł.: 275, 00

2005 r. - środki budżetowe własne: 15,00

środki zew: -----

2006 r. - środki budżetowe własne: 65,00

środki zew: 195,00

7. Droga nr 30 w Kucharach - 0,7 km

Wartość kosztorysowa w tys. zł.: 105,00

2004 r. - środki budżetowe własne: 5,00

środki zew: -----

2005 r. - środki budżetowe własne: 25,00

środki zew: 75,0

II. Drogownictwo - Drogi dojazdowe 6,0 km

Wartość kosztorysowa w tys. zł.: 240,00

2005 r. środki budżetowe własne: 30,00

środki zew: 90,00

2006 r. środki budżetowe własne: 30,00

środki zew: 90,00

III. Ochrona Środowiska

- Oczyszczalnia Gminne Przydomowe Oczyszczalnie Ścieków

Wartość kosztorysowa w tys. zł.: 12 400,00

2004 r. środki budżetowe własne: 20,00

środki zew: -----

2005 r. środki budżetowe własne: 1500,00

środki zew: 1500,00

2006 r. środki budżetowe własne: 1500,00

środki zew: 1500,00

- Budowa studni głębinowej, budowa stacji podwyższającej ciśnienie w sieci.

Wartość kosztorysowa w tys. zł.: 240,00

2004 r. środki budżetowe własne: 40,00

środki zew: -----

2005 r. środki budżetowe własne: 100,00

środki zew: -----

2006 r. środki budżetowe własne: 100,00

środki zew:-----

IV. Gazyfikacja :

Wartość kosztorysowa w tys. zł.: 10000,00

2005 r. - środki budżetowe własne: ----

środki zew: 2000,00

2006 r. - środki budżetowe własne: 4000,00

środki zew: 4000,00

V. Termoizolacja

Wartość kosztorysowa w tys. zł.: 6800,00

2006 r. środki budżetowe własne: 1700,00

środki zew: 1700,00

VI. Inwestycje

Wartość kosztorysowa w tys. zł.: 800,00

2005 r. środki budżetowe własne: 50,00

środki zew: 350,00

2006 r. środki budżetowe własne: 50,00
środkami zew: 350,00

VI. Remont Szkoły Podstawowej w Witoni

Wartość kosztorysowa w tys. zł. 710,00

2005 r. środki budżetowe własne: 250,00
środkami zew: 250,00

VII. Remont Gimnazjum

Wartość kosztorysowa w tys. zł. 360,00

2004 r. środki budżetowe własne: -----
środkami zew: 100,00
2005 r. środki budżetowe własne: 100,00
środkami zew: 100,00

VIII. Docieplenie sali gimnastycznej

Wartość kosztorysowa w tys. zł. 600,00

2004 r. środki budżetowe własne: 201
środkami zew: 99,00
2005 r. środki budżetowe własne: 201,00
środkami zew: 99,00

IX. Zakup komputerów - 3 szt.

Wartość kosztorysowa w tys. zł. 15,00

2004 r. środki budżetowe własne: 15,00
środkami zew: ----

E. GMINA GÓRA ŚW. MAŁGORZATY

I. Rozbudowa SP w Górze Św. Małgorzaty wraz z budową sali sportowej

Wartość zadania: 3.373.844

Lata realizacji: 2001-2005

Plan 2004 r. - 1.250.000

2005 r. - 1.528.563

środkami własnymi: 2.673.844 zł.

środkami strukturalnymi: z Unii Europejskiej -----

środkami M.E.N i S: 700.000

II. Gospodarka ściekowa. Dokumentacja proj. oraz budowa kanalizacji w m. Tum,
Kwiatkówek

Wartość zadania: 3.364.256

Lata realizacji: 2004-2006

Plan 2004 r. - 65.000

2005 r. -----

2006 r. - 3.299.256

środki własne: 889.814

środki strukturalne: z Unii Europejskiej: 2.474.442

III. Przebudowa dróg:

1. Droga gminna nr 42

Wartość zadania: 443.819

Lata realizacji: 2006

2006 r. - 443.819

środki własne: 110.995

środki strukturalne: z Unii Europejskiej: 332.864

2. Przebudowa drogi gminnej nr 10 Gaj Nowy- Sługi

Wartość zadania: 488.476

Lata realizacji: 2006

2006 r. - 488.476

środki własne: 122.119

środki strukturalne: z Unii Europejskiej: 366.357

3. Przebudowa drogi gminnej nr 22 Kosin - Karsznice

Wartość zadania: 664.248

Lata realizacji: 2005

2005 r. 664.248

środki własne: 166.062

środki strukturalne: z Unii Europejskiej: 498.186

4. Przebudowa i rozbudowa drogi gminnej nr 9 o długości 0,695km w miejscowości Janów z udziałem środków UE z programu ZPORR - Priorytet 3, Działanie 3.1- Obszary wiejskie

Łączne nakłady: 193.099 zł.

2006r. Środki budżetowe własne: 28.965 zł

Planowane refinansowanie z Funduszy Strukturalnych: 144.824 zł.

Środki z budżetu Państwa 19.310 zł

5. Przebudowa i rozbudowa drogi gminnej nr 12 o długości 0,620km w miejscowości Stawy z udziałem środków UE z programu ZPORR - Priorytet 3, Działanie 3.1- Obszary wiejskie

Łączne nakłady: 23.993 zł.

2006r. środki budżetowe własne: 35.990 zł

Planowane refinansowanie z Funduszy Strukturalnych: 179.949 zł.

Środki z budżetu Państwa 23.993 zł

6. Przebudowa i rozbudowa drogi gminnej nr 22 o długości 1,65km w miejscowości Mierczynek - Kosiorów, Bogdańczew, Ambrożew z udziałem środków UE z programu ZPORR - Priorytet 3, Działanie 3.1- Obszary wiejskie

Łączne nakłady: 631.832 zł.

2006r. Środki budżetowe własne: 94.775zł

Planowane refinansowanie z Funduszy Strukturalnych: 473.874 zł.

Środki z budżetu Państwa 63.183 zł

7. Przebudowa drogi gminnej nr 40 o długości 0,65km w miejscowości Kolonia Bryski - Bryski Majdany z udziałem środków UE z programu ZPORR - Priorytet 3, Działanie 3.1- Obszary wiejskie

Łączne nakłady: 263.281 zł.

2006r. Środki budżetowe własne: 39.492 zł

Planowane refinansowanie z Funduszy Strukturalnych: 197.461zł.

Środki z budżetu Państwa 26.328 zł

IV. Opracowanie zmiany planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Góra Św. Małgorzaty.

Wartość zadania: 12.000

Lata realizacji: 2005

2005 r.:12.000

środki własne: 12.000

F. GMINA DĄBROWICE

(Uchwała Nr XIX/111/04 z dnia 23 czerwca 2004 r. w sprawie wieloletniego programu inwestycyjnego na lata 2004-2006)

I. Rewitalizacja drogi gminnej nr 219 (13) przez wieś Augustopol o dł. 1398 mb i szer. jezdni 3,00 mb.

Lata realizacji: 2003-2004 r.

Wartość zadania: 481 109 zł.

2003 r. - 4 834 zł.

2004 r. - 476 275 zł.

Realizacja inwestycji: 25% środki własne, 75% środki zewnętrzne

II. Rewitalizacja drogi gminnej nr 302 (14) przez wieś Augustopol o dł. 829 mb. I szer. jezdni 3,00 mb.

Lata realizacji: 2003-2004 r.

Wartość zadania: 287 170 zł.

2003 r. - 2 866 zł.

2004 r. - 284 304 zł.

Realizacja inwestycji: 25% środki własne, 75% środki zewnętrzne

III. Rewitalizacja drogi gminnej nr 221 przez wieś Dzięgost o dł. 1836,80 mb i szer. jezdni 3,00 mb.

Lata realizacji: 2003-2006 r.

Wartość zadania: 601 725 zł.

2003 r. - 8 352 zł.

2006 r. - 593 373 zł.

Realizacja inwestycji: 25% środki własne, 75% środki zewnętrzne

Realizacja inwestycji: 25% środki własne, 75% środki zewnętrzne

IV. Rewitalizacja drogi gminnej Dąbrowice - Kol. Piotrowo o dł. 1199,64 mb. i szer. jezdni 3,00 mb.

Lata realizacji: 2004-2005 r.

Wartość zadania: 400 485 zł.

2004 r. - 4 375 zł.

2005 r. - 396 110 zł.

Realizacja inwestycji: 25% środki własne, 75% środki zewnętrzne

G. GMINA ŁANIĘTA

- I. Grupowa oczyszczalnia ścieków wraz z kanalizacją - etap I Łanięta.
- II. Budowa kanalizacji sanitarnej grawitacyjno-tłocznej "Łanięta-Suchodębie etap 2004 -Łanięta" wraz z przepompownią ścieków we wsi Łanięta.
- III. Budowa kanalizacji sanitarnej grawitacyjno-tłocznej "Łanięta- Suchodębie etap 2005" wraz z przepompownią w miejscowości Suchodębie gm. Łanięta.

2004 r. -Łączne nakłady: 940.000 zł.

budżet gminy: 940.000 zł.

2005 r. - Łączne nakłady: 1 360.000 zł.

budżet gminy: 340.000 zł.

inne środki zewnętrzne - 1.020.000 zł.

- I. Modernizacja drogi gminnej Wola Chruścińska- Suchodębie

Łączne nakłady: 836.000 zł.

2005 r. - Łączne nakłady: 836.000 zł.

budżet gminy: 209.000 zł.

inne środki zewnętrzne - 627.000 zł.

- II. Budowa boiska szkolnego w Łaniętach z udziałem środków UE z programu ZPORR -
Priorytet 3, Działanie 3.1- Obszary wiejskie

Łączne nakłady: 718.305 zł.

2005r. Środki budżetowe własne: 44.027 zł

Planowane refinansowanie z Funduszy Strukturalnych: 220.136 zł.

Środki z budżetu Państwa 29.351 zł

2006r. Środki budżetowe własne: 63.719 zł

Planowane refinansowanie z Funduszy Strukturalnych: 318.593 zł.

Środki z budżetu Państwa 42.479 zł

- III. Rozbudowa SUW w Anielinie, budowa sieci wraz z przyłączami:

- Rozbudowa i modernizacja ujęcia wody, budowa studni awaryjnej w Anielinie.
- Budowa sieci wodociągowej PCV 110 i przyłączy wodociągowych PE 40 we wsi Suchodębie.
- Budowa sieci wodociągowej PC 110 we wsiach Budy Stare- Ryszardów

Łączne nakłady: 460 000 zł.

2004 r. - Łączne nakłady: 460.000 zł.

budżet gminy: 460.000 zł.

IV. Modernizacja drogi gminnej we wsi Świeciny - Wola Chruścińska

Łączne nakłady: 544 000 zł.

2004 r. - Łączne nakłady: 4.000 zł.

budżet gminy: 4.000 zł.

2006 r. - Łączne nakłady: 540.000 zł.

budżet gminy: 135.000zł.

inne środki zew- 405.000 zł.

V. Modernizacja drogi gminnej Juków- Franciszków.

Łączne nakłady: 290 000 zł.

2004 r. - Łączne nakłady: 4.000 zł.

budżet gminy: 4.000 zł.

2006 r. - Łączne nakłady: 286.000 zł.

budżet gminy: 71.500zł.

inne środki zew- 214.500 zł.

VI. Modernizacja drogi gminnej Świeciny -Imielno

Łączne nakłady: 290 000 zł.

2004 r. - Łączne nakłady: 4.000 zł.

budżet gminy: 4.000 zł.

2006 r. - Łączne nakłady: 286.000 zł.

budżet gminy: 71.500zł.

inne środki zew- 214.500 zł.

H. GMINA ŻYCHLIN

I. Inwestycja:

Rozbudowa istniejącego systemu kanalizacji sanitarnej w gminie Żychlin.

- 29 km kanalizacji sanitarnej

Wartość szacunkowa zadania: 5 750 000,00 zł.

2004 r. - środki budżetowe: 450 000 zł.

- środki zew: 1 300 000 zł.

2005 r. - środki budżetowe: 1 000 000zł.

- środki zew: 1 000 000 zł.

2006 r. - środki budżetowe: 1 000 000zł.

- środki zew: 1 000 000 zł.

VI. Oczekiwane efekty osiągnięć Planu Rozwoju Lokalnego

- Zapewnienie wszechstronnego i harmonijnego rozwoju regionu poprzez wybór optymalnych rozwiązań technicznych z punktu widzenia osiągnięcia optymalnego efektu ekologicznego, ekonomicznego i społecznego, przy najniższych nakładach inwestycyjnych., z uwzględnieniem etapowania prac
- Stworzenie podstawy do opracowania projektów inwestycyjnych i dokumentacji technicznych dla tworzenia warunków aplikowania o środki finansowe Unii europejskiej i krajowe.
- w sferze społecznej, w której głównym celem jest wzrost ogólnego poziomu cywilizacyjnego obszaru Związku Gmin: podniesienie jakości życia mieszkańców, uporządkowanie gospodarki przestrzennej
- w sferze ekonomicznej w której głównym celem jest poprawa pozycji konkurencyjnej gospodarki gmin należących do ZGRK: stworzenie nowoczesnej bazy gospodarczej, stymulowanie wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich, tworzenie wizerunku regionu przyjaznego i atrakcyjnego do zamieszkania, inwestowania i współpracy.
- Przyczynienie się do poprawy dostępności komunikacyjnej regionu w zakresie rozbudowy i modernizacji sieci transportowych w celu zwiększenia atrakcyjności, północno – zachodniej części województwa łódzkiego jako miejsca rozwoju działalności gospodarczej. Gminy zrzeszone w ZGRK zajmują 4,33% powierzchni województwa łódzkiego

• VII. System wdrażania Planu Rozwoju Lokalnego.

Ustalenie, a następnie wdrożenie planu rozwoju lokalnego jest tożsame z akceptacją dla menedżerskiego podejścia do zarządzania Związkiem Gmin i gminami ZGRK. Podejście takie jest konieczne ze względu na potrzebę racjonalnego wykorzystania wszystkich jego zasobów (zasobów naturalnych, publicznych środków finansowych, struktur organizacyjnych, doświadczenia, a także umiejętności i potencjału intelektualnego mieszkańców) w celu stymulowania harmonijnego, zrównoważonego rozwoju wspólnoty samorządowej.

Wszystkie działania organizacyjne powinny być podporządkowane podstawowemu celowi – dostarczaniu jak najlepszych i zarazem jak najtańszych usług publicznych dla mieszkańców. Wysiłki zmierzające do ponoszenia sprawności funkcjonowania powiatowych struktur organizacyjnych powinny koncentrować się na sześciu podstawowych zagadnieniach:

- usprawnianiu metod pracy,
- stałym dążeniu do poprawy jakości zarządzania,
- koncentracji na potrzebach odbiorców usług publicznych (mieszkańców),
- pracy zespołowej (w tym współpracy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego działającymi na obszarze powiatu),
- aktywnym przywództwie,
- długoterminowym planowaniu przedsięwzięć.

Tworzenie odpowiednich uwarunkowań organizacyjnych dla realizacji planów rozwoju polega przede wszystkim na identyfikacji przeszkód oraz poszukiwaniu takich metod i rozwiązań, które pozwolą przeszkody te pokonywać. Identyfikacja i usuwanie przeszkód w toku wdrażania planu rozwoju lokalnego, to czynności, które w szerokim zakresie przyczyniają się do doskonalenia sprawności funkcjonowania całości struktury organizacyjnej Związku Gmin

VIII. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej.

Planowanie zadań rozwoju lokalnego to proces wymagający wysiłku głównie po stronie pracowników gminnych jednostek organizacyjnych, a także współpracy z samorządem gminnym i regionalnym. Bardzo ważnym elementem tego procesu jest także uzyskanie społecznego konsensusu, co do priorytetów w praktyce funkcjonowania gminnych jednostek organizacyjnych.

Podjmując decyzję o przystąpieniu do prac nad planem rozwoju lokalnego, Związek Gmin Regionu Kutnowskiego przyjął założenie, że jego treść powinna uwzględniać nie tylko wyniki prac specjalistycznych prac analitycznych, ale także czerpać z bogatego doświadczenia osób związanych prywatnie lub zawodowo ze sprawami gminnych jednostek samorządowych.

Wyniki wdrażania uzyskają najlepszą ocenę wówczas, gdy mieszkańcy miast i gmin będą zadowoleni z rozwoju swoich gmin i poprawy warunków życia.

Na bieżąco będą badane efekty wdrażania planu zarówno w bieżących kontaktach z mieszkańcami jak i z organizacjami społecznymi i gospodarczymi i podmiotami gospodarczymi. Ponadto realizacja planu będzie sukcesywnie oceniana i analizowana.